



ERITEENED

Laia haardega oligarh leidis Eestist äripartnerid

Eestiga seob Venemaa üheks ohtlikumaks oligarhiks nimetatud **Iskander Mahmudovit** väidetavad äripartnerid, kellele meie poliitikut jagasid eriteenete eest Eesti passe. ▶ 4-5

Ärip30v

Ausalt ja kartmatult

Teisipäev, 16. aprill 2019 nr 74 (6140) 3,90 eurot

TAMREX

Võta BOA!

MUGAVAM
PUHTAM
OHUTUM

SULGEMISEKS VAJUTA ALLA
PAELTE PINGUTAMISEKS KEERA
KIIREKS AVAMISEKS TOMBA ÜLES

BOA JAOKS KAVANDATUD OPTIMAALSED AASAD, VÄLISTAVAD ÜLELIIGSE HÖÖRUMISE.

KULUMISKINDLA NAILONIGA KAETUD KERGED, ROOSTEVABAST TERASEST SUPERTUGEVAID TROSSID ON ÄÄRMISELT VASTUPIDAVAD JA KINDLAD KA KÕIGE ÄÄRMUSLIKEMAS OLÜDES.

UNUSTA PAELAD

Mugavus, mida saab usaldada. Täpselt projekteeritud, kulumiskindlad materjalid, testitud äärmuslikes tingimustes. Täiuslikult sujuv ja ühtlane peenhäälestus isegi ühe käega reguleerides. Jalanõude jalapanek ja ära võtmine pole kunagi olnud nii kiire, mugav ja lihtne. **Garantii** - BOA kinnitussüsteemi garantii kestab terve jalanõude eluea.

COFRA JALANÕUDE PÕHIOMADUSED

SANRY-DRY® 100% polüester. Antibakteriaalne, hingav ja niiskust eemale juhtiv kulumiskindel vooder.

PERFUMED SOLE lõhnastatud sisetalid

11 Lai liist - 11 monodopointi.

APT PLATE Torkekindel metallivaba APT PLATE, mida ei läbista isegi 3 mm läbimõõduga nael

ALUMINIUM 200J Kergest alumiiniumist turvanäina (200 J)

SOLE Ülikerge, painduv, isepuhastuv õli- ja libisemiskindel PU/TPU välisjal.

COFRA JALANÕUDE LISAOMADUSED

Techshell Äärmiselt vastupidav uuenduslik kulumis- ja rebenemiskindel kangas. Hingavast mikrofiibrast õmblusteta ühes tükis pealsed on vetthõlgavad.

BOA® INNOVAATILINE KINNITUSSÜSTEEM Täiuslikult sujuv ja ühtlane jalanõude avamine või sulgemine isegi ühe käega reguleerides.

BREATHABLE PLUS Äärmiselt õhuline kattematerjal ja väga hingav vooder soodustavad jalanõust niiskuse väljajuhtimist.

ÕMBLUSTE-VABA Hingavast tekstiilist, ilma õmblusteta ühes tükis pealsed.

ESD Elektrostaatiline kaitse - ESD jalatsitel on ühtlane ja efektiivne staatilise elektri laengu maandamise ja ärajuhtimise omadus.

ECO-TECH POLY-GREEN ECO-TECH sisetalid. Taaskasutatud biolagunevast polüuretaanist. Anatoomiline, antistaatiline, perforitud, lõhnastatud, pehme ja mugav. Kaetud antibakteriaalse kangaga, mis neelab niiskust ja hoiab jalad alati kuivana.

MEMORY +PLUS Eelvormitud mäluvahust ergonoomiliselt kohanduv sisetalid. Anatoomiline, perforitud, antistaatiline, antibakteriaalne, hingav, niiskust imav ja kaetud kulumiskindla tekstiiliga.

Kui ostad ükskõik millised **BOA®** kinnitussüsteemiga jalanõud tavahinnaga, anname sulle **SNICKERS Workwear sokid**

TASUTA

9200/0700 väärtus 19 €

GREENfit **UUS MUDEL**

ECO-TECH **TÄISNAHAST PEALSED** **BOA®** **ÕMBLUSTE-VABA** **ESD**

COFRA LUX S3 SRC ESD

73001-000 Alates nr 37 **136 €**

GREENfit **UUS MUDEL**

BREATHABLE PLUS **ESD** **ECO-TECH** **BOA®** **ÕMBLUSTE-VABA** **ESD** **TÄISNAHAST PEALSED**

COFRA STACK S1 P SRC ESD

Alates nr 37 79420 **120 €**

GREENfit **UUS MUDEL**

BREATHABLE PLUS **ESD** **ECO-TECH** **BOA®** **ÕMBLUSTE-VABA** **ESD** **TÄISNAHAST PEALSED**

COFRA YARD S3 SRC ESD

79490 **121 €**

GREENfit **UUS MUDEL**

BREATHABLE PLUS **ESD** **ECO-TECH** **BOA®** **ÕMBLUSTE-VABA** **ESD** **TÄISNAHAST PEALSED**

COFRA CHARGER S3 SRC

79442 **121 €**

GREENfit **UUS MUDEL**

BREATHABLE PLUS **ESD** **ECO-TECH** **BOA®** **ÕMBLUSTE-VABA** **ESD** **TÄISNAHAST PEALSED**

COFRA INCH S1 P SRC ESD

73081-000 **121 €**

GREENfit **UUS MUDEL**

BREATHABLE PLUS **ESD** **ECO-TECH** **BOA®** **ÕMBLUSTE-VABA** **ESD** **TÄISNAHAST PEALSED**

COFRA RECUPERATOR S3 SRC ESD

73001-001 **134 €**

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni kaupa jätkub. Kampania kestab kuni tasuta sokke jätkub. Kampania ei kehti www.tamrex.ee e-poes.

TAMREX OHUTUSE OÜ

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Kufusepapi 35 • TARTU Aardla 114, Ringtee 37a • PÄRNU Riia mnt 169a • RAKVERE Pikk 2 • JÕHVI Tartu mnt 30 • VÕRU Piiri 2 • VILJANDI Tallinna 86
VALGA Vabaduse 39 • NARVA Maslovi 1 • HAAPSAHU Ehitajate tee 2a • PAIDE Pikk 2 • JÕGEVA Tallinna mnt 7 • TÜRI Türi-Alliku • RAPLA Tallinna mnt 2a • KEILA Keki tee 1 • KURESSAARE Tallinna 80a

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee



UUS CITROËN BERLINGO

FEEL varustustaseme auto **nüüd LIVE'i** baashinnaga!



Blue HDi 75

Soodushind 16 500 €

Tavahind 19 000 €

Blue HDi 100

Soodushind 17 500 €

Tavahind 20 000 €

Blue HDi 130

Soodushind 18 800 €

Tavahind 21 300 €

FEEL standardvarustus: ESP, ABS-pidurid, hädapidurdusabi ja el. pidurdusjõu jaotus, aktiivne sõidureast väljumise hoiatus, turvapadjad ja -kardinad ees, kiirushoidja, el. soojendusega esiklaas, Bluetooth, USB, 12V, 2 liugust, el. soojendusega küljepeeglid, automaatsed päevasõidutuled, juhi tähelepäanuhajumise hoiatus, Isofix, Magic Wash klaasipuhastid, laeriül ees üleval, pagasiruumi kate, saatevalgustus, turvavöö meeldetuletus, rehvirõhuandurid, 16" rattad, standartne varuratas, konditsioneer, 8" puutetundlik ekraan, Apple CarPlay, Android Auto, värviline ekraan näidikuteplakis, kiiruspiirangute tuvastus, parkimisandurid taga, vihasensor, udutuled, kurvituled, LED-päevasõidutuled, kerevärvi käepidemed ja peeglikopused, valge värvipakett, istmesoojendused, el. seisupidur, 4 elektriakent, üksikistmed tagareas, lauad esiistmete taga, käetoed ees, Metropolitan Grey lisavarustuse sisu, katuseereelingud, el. lasteluk, küljeuste rulokardinad, lastejälgimise peegel, nahkrool, kokkuklapitav kaasreisija iste.



Saadaval ka 35 cm pikemas kereversioonis, mõlemal juhul nii 5- või 7-kohalisena. M1- või N1-kategooria. Hulgaliselt autosid kohe saadaval. Fotodel olevad autod on illustratiivsed. Kombineeritud kütusekulu 4,1-5,7 l/100 km, CO2 emissioon 108-130 g/km.

5 AASTAT
VÕI 150 000 KM

GARANTII KOOS MAANTEEBIGA

www.citroen.ee

TALLINN

Veho Eesti AS Veho Eesti AS Renneks Kaubandus OÜ
Jälgimäe tee 1 Sõpruse pst 170 Suur-Sõjamäe 36

TARTU

Veho Eesti AS
Tähe 110

NARVA

Sirtaki OÜ
P. Kerese 25

PÄRNU

Reval Auto Esindused OÜ
Tallinna mnt 87e

RAKVERE

Silberauto Eesti AS
Haljala tee 1

JÕHVI

Silberauto Eesti AS
Jaama 42a

KURESSAARE

Namset Auto OÜ
Kihelkonna mnt 8a

HAAPSALU

Auto&Service OÜ
Tallinna mnt 80

VILJANDI

Siller Auto AS
Tallinna tn 86

VÄLISTURG

Eesti tagurpidi majad põrutasid Hiinasse

Eesti puitmajade tootja Q-Haus müüb Hiina firmale tagurpidi maju, mida hakatakse tanklates kasutama turismiattraksioonina. Ettevõtte juht Reino Soots ütles, et hiinlased leidsid nad üles guugeldades. ▶ 2-3



VALIMISED

Soome poliitika võib teha Eestit

Soome seekordsete parlamendi-valimiste tulemused näitavad, et võimaliku moodustamine võib osutuda väga keeruliseks ning valimised võitnud sotsiaaldemokraadid võivad koalitsioonist väljagi jääda. ▶ 10, 13

INVESTOR

Kahjumis Uber landib börsilt miljardeid

Transpordivõrgustikuettevõtte Uber plaanib aktsiate esmase avaliku pakkumisega polsterdada kahjumis eelarvet mitme miljardi dollariga. Kui palju ettevõtte investeeringuid kaasata loodab, on veel teadmata. ▶ 14-15

PÄEVA TEGIJA ▲

Eesti arendaja ostis Riias logistikakeskuse

Lumi Capital ostis koos Eesti erainvestoritega Riia lennujaama lähisel asuva 9000 ruutmeetri suuruse logistikakompleksi Plienciema Centrs. "Oleme aktiivselt vaatamas uusi investeeringuid nii Eesti, Lätis kui ka Leedu suunas ja seda erinevates kinnisvarasektorites," ütles Lumi Capitali juhtivpartner ja osanik **Raiko Uri**. Tema sõnul on plaanis 6000 ruutmeetri laiendus järgmise aasta suvel lõpuni viia ja hoida seda rahavoogu tootva objektina. 2006. aastal valminud kompleksi ankurüüriks on Inter Cars Grupp ja Deutsche Post DHL Grupp. Reedese tehingu erainvestoritest osalisi ega maksumust ei avalikustata.



Ärip30v

Ausalt ja kartmatult

Teisipäev, 16. aprill 2019
nr 74 (6140) 3,90 eurot

EUR/USD
1,130 ▲

USD/EUR
0,884 ▼

EUR/SEK
10,462 ▼

EUR/RUB
72,637 ▲

Nord Pool
50,17 ▲

Euribor
-0,232

KODAKONDSUS

Meelitas välja Eesti passi

15 aastat tagasi võlus Vene ärimees Maksim Liksutov eestlasi, et saada Eesti passi. Aastaid hiljem Eesti kodakondsusest loobunud Liksutovi on seostatud rahapesuskandaali keskmesse sattunud Venemaa oligarhi Iskander Mahmudoviga. ▶ 4-5



▲ Ärimees Maksim Liksutov sai Eesti kodakondsuse 2005. aastal eriliste teenete, näiteks ettevõtluse arendamise eest. FOTO: SPUTNIK/SCANPIX



ROIGASAEDADE valmistamine ja paigaldamine

ROIGASAIAD OÜ
• tel 509 2933
• info@roigasaiad.ee
• www.roigasaiad.ee

TÄNA ÄRIPÄEVA RAADIOS

Sõna saab ministrikandidaat

7.00-10.00 "Hommikuprogramm". Turgude ülevaate kõrval saab kuulata intervjuud tulevase maaeluministri Mart Järvikuga. Soome valimiste mõjust räägime arvamustoimetuse juhi Neeme Korviga. Hommikut veavad Kaspar Allik ja Meelis Mandel.

11.00-12.00 "Investor Toomase tund". Kuidas saab ettevõtte, mis pole kunagi kasumit teeninud, olla väärt miljardeid dollareid? Miks mõned idufirmad meelitavad ligi suuri investoreid ja teised mitte? Kuidas saada edukaks investoriks – milliseid oskusi arendada? Nendele ja teistele küsimustele otsivad vastust Paavo Siimann, Ivar Mägi, Kaarel Ots ja Nelli Janson.

12.00-13.00 "Eramaja ehitus". Saates on külas Tamrexi kommunikatsioonispetsialist Diana Karmo ning tuleohutusosakonna juhataja Margus Oberschneider, kes räägivad, milliseid tuleohutlikke vigu tehakse ehitusplatsil ja hoone hilisemal kasutusel. Saatejuht on Lauri Leet.

13.00-14.00 "Cleantech". Saates räägime želaatiinipõhisest nahalaadsest tootest, mida arendab välja Eesti idufirma Gelatex. Saatejuht on Mart Valner.

15.00-16.00 "Kullafond". "Poliitikute töölaua" suve lõpus alanud hooaja avasaates pidasid tulise debati maha EFTEN Capitali tegevjuht Viljar Arakas ja keskerakondlasest peaministri büroo juht Tanel Kiik. Saade oli esimest korda eetris 2018. aasta augustis. Saatejuht on Eliisa Matsalu.

► Äripäeva raadiot saab kuulata Tallinnas ja Harjumaal sagedusel **92,4 MHz** ning igal pool mujal Äripäeva veebi kaudu.

Häid majandusmõtteid hoiab liinil Tallink! 

VÄLISTURG

Eesti tagurpidi majad põr

Eesti puitmajade tootja Q-Haus müüb Hiina suurfirmale tagurpidi maju, mida hakatakse tanklates kasutama turismiattraktsioonina.

PILLE IVASK
pille.ivask@aripaev.ee

Äripäev



Ka Tartus paiknev tagurpidi maja on Q-Hausi toodetud. Ettevõtte juht Reino Soots ütles, et hiinlased leidsid nad üles guugeldades. "Vasteid oli tulnud palju ja esimene koht, kuhu vaatama sõideti, oli Poola, teine Leedu ja meie olime alles kolmandad. Pakkusime neile Tartu tagurpidi maja lahendust, olles selle ka enne oma Tartu maja kliendiga kooskõlastanud," meenutas Soots.

Tagurpidi majade tellija on Sootsi sõnul Shanghai piirkonnas teedevõrgustikku haldav riiklik ettevõtte, kellele kuulub ka tanklakett. Q-Hausi tagurpidi majad hakkavadki olema tanklate vahetus läheduses ning need peaksid aitama tanklate külastatavust suurendada.

Allahindlust ei teinud

Soots rääkis, et tagurpidi maja elemendid toodeti Q-Hausi tehases Raasikul ja laaditi Hiinasse saatmiseks seitsmesse merekonteinerisse. "Kuna osa materjali kohale toimetamise oli kiire, saatsime konteinerid Poola ja seal edasi rongiga Hiinasse," ütles Soots.

Ülejäanu läks Hiinasse aga laevaga. "Kuna esimene maja on tarnitud ja hiinlased panevad selle ise üles, siis selle lõpliku valmimise kuupäev ei ole meie kontrolli all. Küll aga on lepitud kokku järgmiste majade tarned, kui esimene saab valmis," avaldas



» **Ainuke, mis oli algselt takistuseks ja rääkis konkurentide kasuks, oli hind. Hinnas ei saanud me järeleandmisi kahjuks teha.**

Q-Hausi juht Reino Soots

Soots ja lisa, et eeldatavalt saab järgmistest lepingutest rääkida juba juuni alguses.

Soots meenutas, et suhtlus hiinlastega kulges ladusalt. "Ainuke, mis oli algselt takistuseks ja rääkis konkurentide kasuks, oli hind. Hinnas ei saanud me järeleandmisi kahjuks teha, kuna varasem kogemus näitas, et sellise asja (tagurpidi maja – toim) ehitamine on tavapärastest oluliselt keerulisem ja aeganõudvam ning seega kallim," lisa Soots.

Pärast lepingu sõlmimist käis kõik Sootsi jutu järgi juba väga kiiresti. Tema sõnul võt-

PÖLLUMASINATE MÜÜJAD

Pettusekahtlus tundub uskumatu

LINDA EENSAAR
linda.eensaar@aripaev.ee

Tartu linnas asuva Estonian Agri Company juhile Margus Alepile tundus uskumatu, miks peaksid konkureerivad ettevõtted pidama koos plaani esitada PRIA-le toetuste saamiseks valeandmeid.

Eelmisel nädalal otsisid konkurentsiameti töötajad koos kriminaalpolitseinikega Põhja ringkonnaprokuratuurist läbi kuus põllumajandusmasinaid müüvat ettevõtet, et uurida võimaliku konkurentsikuriteo toimepanekut ning põllumajanduse registrite ja informatsiooni ametile (PRIA) toetuste saamiseks valeandmete esitamist.

Teiste hulgas otsiti läbi Baltic Agro Machinery, Agrilandi, Tatoli ja Dotnuva Balticu kontor.

Põhiline kahtlus seisneb selles, kas need ettevõtted tegid PRIA-lt toetuste taotlemiseks hinnapakkumisi esitades konkurentsi kahjustavat koostööd, kirjutas Tartu Postimees.

Tartumaal samuti põllumasinate müügiga tegeleva firma Konekesko Eesti ASi juhatuse liikme Martin Otsa sõnul ei ole nende ettevõttes läbiotsimist tehtud ja ta kinnitas, et sellise koostööga nemad kursis ei ole.

Tartus asuva Estonian Agri Company juhatuse liikme Margus Alepi sõnul polnud temagi enne Postimehe artikli ilmu-

mist koostööst teadlik ning talle tundus uskumatu, miks konkureerivad ettevõtted peaksid sellist plaani koos pidama.

Baltic Agro tegevdirektor ja Baltic Agro Machinery juhatuse liige Ants Puusta, Dotnuva Baltic juhatuse liige Renee Möttus ja Agrilandi juht Aren Pöder selgitasid kõik Tartu Postimehele, et kogu menetlus ja väidetav kuriteokahtlus on neile arusaamatu: nemad teevad kõike seadustega kooskõlas ning on valmis uurijatega koostööd tegema, kuna neil ei ole midagi varjata.

Aren Põdra teada on uurimise sisuks kuivatiseadmete müügitihingutega seotud võimalikud pettused. Lisaks ettevõtte-

tele otsiti läbi ka kaheksa eraisiku kodu ning menetlustoimingute käigus peeti kinni neli inimest, kes said pärast ütluste andmist vabaks.

Karistus ulatub miljonitesse

Ettevõtjatevahelise konkurentsi kahjustava kokkuleppe sõlmimine ja kooskõlastatud tegevus on kuritegu, kui sellega määratakse otseselt kolmandate isikute suhtes kindlaks hind ja jagatakse kaubaturgu. Süüdimõistmisel võib kohus füüsilist isikut selle teo eest karistada kuni kolmeaastase vangistusega ning juriidilisele isikule määrata karistuseks 5–10 protsenti juriidilise isiku käibest.



**ESINEMISLAVAD | TELLINGUD
TELGID | SOOJAKUD
PIIRDEAIAD | TRIBÜÜNID
ILMASTIKUKAITSED | LAOHALLID
MÖÖBEL ÜRITUSTELE**

RENT, MÜÜK ja PAIGALDUS

tel (+372) 609 6392 | www.ucrent.ee



MEESKONNATÖÖ SEIKLUSED JA KOOLITUSED

www.360.ee

utasid Hiinasse



◀ Eesti esimene tagurpidi maja asub Tartus Eesti Rahva Muuseumi vahetus läheduses.
FOTO: KRISTJAN TEEDEMA

tis lepingu allkirjastamine ja seitsme konteineri laadimine aega kaks ja pool nädalat.

Poolas juba kümme aastat tagasi

Tagurpidi majad on maailmas üsna levinud. Näiteks kirjutas Äripäev juba 2007. aastal, et Poola ärimees ja filantroop Daniel Czapiewski otsustas ehitada maja, mille katus on vastu maad, vundament vaatab aga tae-va poole.

“See maja sümboliseerib vildakat maailma, mis on selline vaid inimeste tegevuse tagajärjel. Ning vaid inimesed saavad sel-

le jälle otseks keerata,” ütles ärimees. Tavaliselt kulub Czapiewski ettevõtte ehitajatel ühe maja konstrueerimiseks kolm nädalat, kuid selle maja valmimiseks kulus 114 päeva, sest töölised olid suurema osa ajast segaduses, kirjutas Äripäev siis. Ka turistid väidavad, et liiga kaua majas viibides võib lõpuks merehaigeks jääda.

Eesti sai endale oma esimese tagurpidi maja Tartusse Eesti Rahva Muuseumi lähedale alles hiljaaegu. 149ruutmeetrine kollane maja on külalisi vastu võtnud alates 2017. aasta suve lõpust.

DIGITAALARENG

IKEA loob digitiimi Vilniusesse

IKEA frantsiisivõtja Baltikumis ja Islandil loob Vilniusesse digitaalarengu meeskonna, et kiirendada jaekaubandusketi digitaalset üleminekut.

Eialgu kaheksaliikmelise meeskonna eesmärk on muuta IKEA Baltikumi ja Islandi turul jaekaubanduse digiliidriks.

“Digitaalarengu meeskond keskendub Balti riikides ja Islandil kahele peamisele eesmärgile: kliendikogemuse pa-

rendamisele kõikides kanalites ja IKEA jaekaubandusketi töö tõhususe kasvatamisele. Pikaajaline eesmärk on muuta digitaalareng meie äri standardiks. Lühemas perspektiivis soovime parendada firma igapäevast toimimist. Praegu oleme kindlaks määranud juba 150 projekti, mis on vajalikud täieliku digikompetentsi tagamiseks,” lausus Baltikumi ja Islandi IKEA peateabejuht Ölvir S. Sveinsson.

Praegu otsib IKEA Vilniuse kontoris kuut liiget nii Leedust kui ka teistest riikidest.

Projekti investeeritakse esimesel aastal pool miljonit eurot, igal järgneval aastal on plaanis investeerida lisaks miljon eurot.

Peateabejuhi sõnul saavad uue meeskonna tähtsaimateks projektideks uute veebilahenduste väljatöötamine ja e-kaubanduse integratsioon.

ÄRIPÄEV.EE

PANGANDUS

Goldman kukkus, Citi tõusis

Goldman Sachs teatas, et pangas esimese kvartali kasum kukkus eelmise aasta sama perioodiga võrreldes veidi enam kui viiendiku.

Goldman teatas, et teenis esimeses kvartalis kasumit 2,25 miljardit dollarit ehk 5,71 dollarit aktsia kohta. Käibeks kujunes 8,81 miljardit dollarit. Mõle-

mad tulemused on nõrgemad kui aasta tagasi. Samas suutis pank siiski ületada analüütikute ootuseid. Pank tõi välja, et hoogu võttis maha kauplemisaktiivsus.

Citigroup andis eile teada oodatust paremast esimese kvartali kasumist, hoolimata langenud müügitulust. Kasumi-

prognoosi ületati tänu madalamatele kuludele, investeerimis- panganduse ärimahu kasvu- le ning intressimarginaali paranemisele, vahendas Reuters.

Citigroupi esimese kvartali puhaskasum kasvas aastaga 4,71 miljardile dollarile ehk 1,87 dollarile aktsia kohta.

ÄRIPÄEV.EE

MÜÜA TÖÖTAV PÕLLUMAJANDUSÄRI

- omandis haritavat maad 207 ha
- viljakuivati koos viljakäitlusseadmetega
- tehnika hoiustamise hoone (ehitusaalune pind 1231m², kõrgus 11,5m)
- loomapidamishoone (ehitusaalune pind 3287m²,
- katuseaalune 1200m²

Hooned on remonditud.

Vesi tsentraalne, elektri peakaitse 3x63A.

Asukoht suure tee ääres, Lääne-Virumaal, 70 km kaugusel Tallinnast.

PRIA toetused: ÜPT, KSM, ROH, üleminekutoetus.

Hind 1,450 mln. eurot

Lisainfo: +372 510 0407, e-post: estjal2@hotmail.ee

SUNDVALDUSE SEADMISE MENETLUSE ALUSTAMISE TEADE

Tori Vallavalitsus avaldab teadaande kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduse (KAHOS) § 7 lõike 4 alusel.

Tori Vallavalitsus sundvalduse seadjana teatab, et on alustanud Elektrilevi OÜ taotlusel Pärnu maakonnas Tori vallas Urge külas asuva Pustika kinnistule (registriosa nr 683406, katastritunnus 73001:008:0507) ja seda Eurowind OÜ kasuks koormatud hoonestusõigusele (registriosa nr 4090006) sundvalduse seadmise menetlusega.

Elektrilevi OÜ tellimusel on Leonhard Weiss Energy AS koostanud projekti nr KPL 1707-R2 “Elektriliini ümberehitustööd 110 ja 330 kV liin”, mille alusel Pustika kinnistule soovitakse paigaldada uus 0,4 kV pingega maakaabelliin (kasutusõiguse ala suurus 236 m²) ja olemasolev 0,4 kV pingega elektriõhuliin demonteerida. Sellesisulised ümberehitustööd on vajalikud kohtades, kus toimub madalpinge elektriliinide ristumine Harku-Lihula-Sindi 330 kV õhuliiniga. Uus maakaabelliin paigaldatakse õhuliiniga samasse trassikoridori ning see on projekteeritud optimaalseimast trassivalikust lähtudes ja elektrivarustust ei ole võimalik tagada nimetatud Pustika kinnistut ja seda koormavat hoonestusõigust kasutamata.

Elektrilevi OÜ on Tori Vallavalitsusele esitanud taotluse avalikes huvides elektrivõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks sundvalduse seadmise kaudu, kuna ei ole õnnestunud välja selgitada Eurowind OÜ (hoonestaja) arvamust ja seisukohta.

Pustika kinnistu hoonestajal Eurowind OÜ-l (registrikood 11507191) on õigus nelja nädala jooksul käesoleva teate avaldamisest arvates esitada sundvalduse seadjale oma arvamus (KAHOS § 39 lg 4).

Menetluse läbiviija: Tori Vallavalitsus, e-post: tori@torivald.ee, tel: 445 1881.

Sundvalduse seadmise taotlusega saab tutvuda tööpäevadel Tori Vallavalitsuse Sauga teenuskeskuses aadressil **Tori vald, Sauga alevik, Selja tee 1a, ruum 211.**

Tori Vallavalitsus, Pärnu mnt 12, Sindi linn, Tori vald, Pärnumaa
Telefon: **445 1881** | E-post: **tori@torivald.ee**

KODAKONDSUS

Poliitikud jagasid ohtliku oligarhi partneritele Eesti passe



Rahapesuskandaali keskmes olev Swedbank kaitses Rootsi riigitelevisiooni väitel Venemaa üht ohtlikumat oligarhi Iskander Mahmudovit, kelle Eestis tegutsenud äripartneritele jagas Keskerakonna ja Reformierakonna valitsus kodakondsust.

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Äripäev



“Tol ajal oli mingi otsus, et anname aastast viis kodakondsust eriteenete eest, mis muidugi oli üsna jabur,” tõdes endine reformierakondlasest justiitsminister Rein Lang ja meenutas, kuidas tuntud Vene ärimies Maksim Liksutov 15 aastat tagasi inimesi oma uhkete plaanidega võlus. “Tema ideed äri ajada olid kolossaalsed, kuid kõik see kukkus kokku. Mul on väga kahju, et kõik niimoodi läheb. Inimesed, kellest oleks Eestile kasu, kuidagimoodi kaugenevad ja siis tuleb välja, et nad on hoopiski seotud mingisuguste afääridega.”

Hiljuti jooksis Rootsi riigitelevisioonist (SVT) läbi, et Swedbank kaitses mõni aasta tagasi oligarhi Iskander Mahmudovit Ameerika finantsjärelevalve eest. Selle eest võib pank oodata hiigeltrahvi. Swedbank eitab klientide kaitsmist.



▲ Iskander Mahmudovit peeti 1990. aastatel niivõrd ohtlikuks meheks, et isegi tema nime ei juletud suhu võtta. FOTO: WIKIPEDIA

Mahmudovil on aastate tagant sidemed ka Eestiga – siin panid oma äri püsti talle tuttavad Vene ärimehed. Nendega seostatud Mahmudovit nimetab Venemaa valitsuse endine majandusnõunik Anders Åslund üheks ohtlikumaks Vene oligarhiks.

Tülikad küsimused

Ameerika finantsjärelevalve saatis kolm aastat tagasi Swedbankile infopalve ülekannete kohta, mis viisid õigusbürooni Mossack Fonseca.

Büroost lekkis kolm aastat tagasi korralikult tundlikku materjali, mis heitis varju väga paljudele mõjukatele inimestele üle maailma. SVT teatel tegi rohkem kui sada Mossack Fonsecaga seotud firmat tehinguid Swedbanki kaudu. Ka Mahmudov oli Mossack Fonseca klient.

Kui ameeriklased Swedbankile päringu saatsid, siis SVT teatel kostis pank, et neil on kliente, kellel on ühendus Mossack Fonsecaga, kuid ei maininud, et peale Rootsi ja Norra on Swedbankil samasugused kliendid Balti riikides. Nii hoidis Swedbank infot Mahmudovist enda teada. Pangale maksub see nüüd kätte, sest Ameerika finantsjärelevalve alustas läinud kuul Swedbanki uurimist.

Mahmudov liigutas läbi Swedbanki sadu miljoneid eurosid Vene sөөettevõtte Carbo One varjus. Carbo One oli Swedbank Eesti suurimaid kliente. Mahmudov ei ole firma omanik, ettevõtte etteotsa on pandud teine inimene, kuid rahaliikumisest sai kasu Mahmudov.

Venemaa presidendi Vladimir Putini lähiringi kuuluv Mahmudov muutus ku-

rikuulaks juba 1990. aastatel. Relvaäri alustanud ja hiljem vase- ja söeärisse sukel-
dunud Mahmudovit peetakse kurjategijaks. “Üheksakümnendatel ei julgenud inimesed Iskander Mahmudovit nimepidi nimetada, sest teda peeti nii ohtlikuks,” ütles Anders Åslund Rootsi riigitelevisioonile.

Mahmudovi ärid luubi alla võtnud Hispaania korruptsioonivastane prokurör José Grinda González on öelnud, et Mahmudov kasutas äri loomisel kahte trumpi: korruptsiooni ja vägivalda. Mahmudov ise eitab seoseid kuritegevuse ja rahapesuga.

Tuttav Eesti

Laia haardega Mahmudovil on side ka Eestiga. Siit leidis Mahmudov endale väidetavad äripartnerid ärimehed Maksim Liksutovi ja Sergei Glinka. Nad panid 2000. aastate alguses Eestis püsti transporditeenuste kontserni Transgroup Invest, mille nõukogu istus ettevõtja Jaan Toots. Aastaid kahtlustati ettevõtte varjatud omanikuna aga Mahmudovit, samal teemal kirjutas aastal 2010 ka Äripäev.

Liksutov 2004. aastal Eesti kodakondsust ei saanud, küll aga aasta hiljem. Samal aastal kirjutas Eesti Ekspress, et Transgroupi partner on Venemaa üks suurimaid sөөettevõtteid Kuzbassrazrezugol. Vene meedia sõnul kontrollis Kuzbassrazrezugolit mõju-
kas Uurali magnaat Mahmudov.

Üheksa aastat tagasi ilmus Mahmudov Moskva kolme lennujaama ühendava rongifirma Aeroekspress omanikeringi. 2005. aastal loodud firmast pool kuulus Venemaa riiklikule raudteefirmale ja teine pool erainvestoritele, kes Vedomosti väitel peitsid end Eesti firma Transgroup Investi taha, mille all oli 70 ettevõtet.

Kui Mahmudov ja tema partner oligarhi Andrei Bokarevi Aeroekspressi osalusega avalikkuse ette astusid, selgus, et nad said osaluse Transgroup Investi tütarfirmalt Delta-Trans-Invest, mis omas poolt Aeroekspressist. Toona tõdes anonüümne al-

» Kogu see värk on naljakas. Eriteenete eest võiks kodakondsuse anda küll, kui on väga erilised teened. Tollal suhtuti sellesse hoopis teistmoodi. Koonderakonna ajal jagati Eesti passe iga-sugustele tegelastele. Et see asi ära lõpetati, oli minu arust jumala õige.

◀ Endine reformierakondlasest justiitsminister Rein Lang

FOTO: JÖRGEN NORKROOS / ÖHTULEHT / SCANPIX

likas Vedomosti artiklis, et Mahmudov ja Bokarev olid algusest peale Aeroekspres-si omanikud.

Peale Aeroekspressi kuulus Liksutovi ja Glinka Transgroup Investile 50% Venemaa ühes suurimas raudteeoperaatoris OOO Transgrupp. Ja taas oli Vedomosti andmel selles firmas oma osa nii Mahmudovil kui ka Bokarevil.

Ihaldas Eesti passi

Aastal 2004, kui Liksutov Eesti kodakond-sust tahtis, aga ei saanud, oli võimul Juhan Partsi valitsus. Järgmise aasta aprillis pääses võimule Keskerakonna-Reformi-erakonna duo ja Liksutovile tõttas appi re-formierakondlasest justiitsminister Rein Lang. Ta kiitis, et Liksutov väärib Eesti koda-kondsust eriliste teenete, näiteks ettevõtlu-se arendamise eest. Ja Liksutov saigi erilis-te teenete eest passi, nagu ka tema äripart-ner Sergei Glinka.

Kuidas asi käis? Minister esitas valitsuse-le taotluse, kui üks või teine inimene vääris eriteenete eest Eesti kodakondsust. Endine keskerakondlasest siseminister Kalle Laanet märkis, et seejärel aitas tavaliselt siseminis-terium inimese tausta kontrollida ehk uuris, kas ta on oht riigi julgeolekule.

Kas tõstatus küsimus, miks üks või tei-ne inimene toetab kindlat äriimeest? “Saan aru, mida üritate minult kätte saada, aga mu vastus on: ei,” kostis Laanet. “Meil on jul-geolekuasutused, kes teevad taustakontrolli ja nende alusel tehakse poliitilisi otsuseid.”

Palju toetajaid

Liksutovi meenutanud Lang tõdes, et soo-vitajaid oli Liksutovil palju, kuid nende ni-mesid Lang ei avalda. “Liksutov oli üsna tun-tud äritegelane, ta oli ka Vene Draamateat-ri sponsor. Ma pean teda väga toredaks ini-meseks. Väga kahju tegelikult, et ta on Ees-tiga sideme kaotanud. Ta poleks kodakond-sust saanud, kui oleks olnud mingisugu-sed kahtlused. Kõik need asjad käisid lä-

bi ka neljatähelisest organisatsioonist (ka-po – toim).”

Laanet pidas eriteenete eest kodakond-suse jagamist normaalseks. “Vajalik inst-ruмент Eesti riigile lojaalsete inimeste riigi kodanikuks tegemisel,” põhjendas ta. “Ma ei näe, et see oleks imelik.”

Langile ei istunud niimoodi kodakond-suse andmine. “Kogu see värk on naljakas. Eriteenete eest võiks kodakondsuse anda küll, kui on väga erilised teened. Tollal suh-tuti sellesse hoopis teistmoodi. Koondera-konna valitsuse ajal jagati Eesti passe iga-sugustele tegelastele, kes olid Eesti äripart-nerid. Et see asi ära lõpetati, oli minu arust jumala õige,” rääkis Lang.

“Läks kauplemiseks, iga koalitsiooni-partner sai esitada oma kandidaate,” lisa-s ta. “Ükskord vaidlesime ühe jäähokimän-gija üle. See pole minu arust kodakondsu-se jagamise alus. Tol ajal aga oli see niisu-gune põhimõte.”

Loobus passist

Postimees kirjutas aastal 2011, et politsei-ja piirivalveamet üritab tühistada Liksuto-vi kodakondsust, kuna aasta varem võttis ta Vene kodakondsuse. Topeltkodakondsus ei ole Eestis lubatud. Järgmisel aastal loobus Liksutov kodakondsusest. Siis, kui temast sai Moskva aselinnapea transpordi alal.

Muudatused tegi läbi ka tema Eesti äri. 2013. aasta mais võeti vastu seadus, mis kee-lab Venemaa riigiteenistujatel ja nende abi-kaasadel omada välismaal vara ja välisriiki-de pankades kontosid. Napilt enne seaduse eelnõu vastuvõtmist andis Liksutovi abi-kaasa Tatjana sisse lahutuse. Liksutovi va-ra liikus eksnaise Tatjana nimele, kes figu-reerib nüüd Liksutovi asemel Äripäeva ri-kaste edetabelis.

Samal ajal ristas Liksutov piike Vene opo-sitsiooniliidri Aleksei Navalnõiga, kes teatas 2013. aastal, et piibrinahkse kraega sul-i ja aferist Liksutov teenis varanduse Venemaa Raudtee skeemides.

Transpordiäriimees kolis pärast passi saamist äri Eestist välja

Maksim Glinka ja Sergei Liksu-toviga seostati ka veel ühte Ve-nemaa transiidäriimeest Rus-tam Aksjonenkot, kes samuti sai Eesti kodakondsuse.

Tema isa Nikolai Aksjonen-ko oli Venemaa endine raud-teenminister, kes sai süüdistu-se ametialastes kuritarvitustes. Kohtu ette vanem Aksjonenko ei astunudki, kuna suri enne se-da. Juurdluse alla sattus ka poeg Rustam, kuid tema pääses kaht-lustustest.

Väetise- ja transiidäri aja-nud Vene miljonär Rustam Aks-jonenko sidus end samuti paar-kümmend aastat tagasi Eestiga. Aastal 1998 asutas ta Transiid-i-keskuse koos siinsete suurte te-gijate Anatoli Kanajevi ja Vladi-mir Volohhonskiga. Aksjonen-ko Šveitsis registreeritud East-fert S.A. investeeris veel Muu-ga väetiseterminali ja oli Saksa kõrgmoefirma Escada aktsia-te omanik.

Linnamäe ja Vene miljonär

Peale selle panustas Aksjonen-ko Eesti ettevõtetele investee-rimisfirmaga Finartis. Sellel oli näiteks osalus suurärimehe, praegu Eesti esimese oligarhi tiitlile pürgiva Margus Linna-mäe ravimimüügifirmas Mag-num Medical.

Aksjonenko rääkis Magnu-mist Postimehele 13 aastat ta-gasi. “Kõik, mis meie portfellis praegu on, polnud alguses vä-ga heas seisus, aga nüüd on ju-ba enam-vähem normaalsed. Võivad muutuda turuliidriks. Näiteks Magnum Medical, mis kasvab aina edasi,” ennustas ta firmale edu. Ja Aksjonenko ei eksinud.

Selle intervjuu andis Aksjo-nenko enne, kui otsustati, kas talle antakse kodakondsus. Aks-jonenko lükkas tookord ümber ka väite, nagu ta sisuliselt os-tab passi – Aksjonenko oli hel-de Reformierakonna toetaja. “Ma ei arva, et pean kogu aeg kõigile tõestama, et pole eesel. Miks inimesed küll arvavad, et



▲ Äriimees Rustam Aksjonenkole kodakonduse andmist taotles Reformierakond. FOTO TOOMAS HUIK / POSTIMEES / SCANPIX

» See oli kodakondsuse saamise, väärtustamise ja sisulise tähenduse mõt-tes erandlik ja veider tee. Mulle meeldis, et lõpuks õnnestus see tee kaotada.

Paul-Eerik Rummo

kui kellelgi on raha, võib ta kõi-ke osta?”

Aksjonenko eest kostis toona reformierakondlasest rahvas-tikuminister Paul-Eerik Rum-mo, kelle hinnangul oli Aksjo-nenko panus Eesti majanduse arengusse vaieldamatu. Tema eest kostis ka peaminister And-rus Ansip.

Rummo mäletab arutelusid selle üle, et võiks eriteene-te eest kodakondsuse jagamise lõpetada. “See oli kodakondsu-se saamise, väärtustamise ja si-sulise tähenduse mõttes erand-lik ja veider tee. Mulle meeldis, et lõpuks õnnestus see tee kao-tada,” sõnas ta. Rummo jaoks ei olnud otsustamisel piisavalt sel-gust. “Võib nii, aga võib naa ka ja otsitakse põhjendusi, millele on võimalik leida vastupidiseid põhjendusi.”

Siiski oli Rummo see, kes toetas Aksjonenkot. “Sellal see asi kehtis ja see tee oli olemas.

Ei olnud ka põhjust, miks tema taotlust valitsusele mitte edas-tada,” selgitas Rummo teravat vastuolu.

Võitlus parteide vahel

Kui Aksjonenko kodakondsust igatses, läksid Reformierakond ja Keskerakond tülli Edgar Savi-saare esitatud transiidäriimees Andrei Filatovi pärast. Kesker-a-kond blokeeris otsustamisel re-formikaid ja vastupidi. Aksjo-nenko jäi esimesel katsel pas-sita. Arvati, et põhjuseks oli ka kaitsepolitsei vastuseis.

Ka Filatov ei saanud koda-kondsust. Pidurit tõmbas kait-sepolitseiamet, sest Filatov ra-hastas Eesti ajalugu moonutavat filmi, mida kapo nimetas tüüpi-liseks Vene propagandaks ja Fi-latovi ettevõtet Severstaltrans Gruppi julgeolekuriskiks.

Järgmisel, 2007. aastal, kui Aksjonenko kandidatuuri esitas reformierakondlasest kultuuri-minister Laine Jänes (Randjärv), läks Aksjonenkol paremini. Äri-mehel oli Eesti pass eriliste tee-nete eest käes. Kui meedias ju-tustas Aksjonenko, et tahab end tunda osana maast, mille käekäigule kaasa elab, siis mõ-ni aeg pärast passi kättesaamist lahkus ta Eestist koos investee-ringutega.

DISAINI OMA
VÄÄRISEHE KOOS MEIEGA



Briljantide kogukaal 1,42ct, põhivi 1,0 ct. Valge kuld 585.

SAADAME SULLE 3D JOONISE KOOS HINNAPAKKUMISEGA 48H JOOKSUL.
Broneeri aeg konsultatsiooniks meie showrooms või saada oma idee meile
e-mailiga shop@e-jewels.ee

e-Jewels®
PASSION & LOVE

Sinu väärisehete e-pood
shop@e-jewels.ee, +372 6 609 609 • www.e-jewels.ee



▲ Reformierakonna juht Kaja Kallas eile riigikogu kõnepuldis.
FOTO: LIIS TREIMANN

POLIITIKA

Kaja Kallas: kuulutame välja vastuseisu

ALLAN RAJAVEE
allan.rajavee@aripaev.ee

“Mõne päeva pärast teatatakse siit puldist valitsemise algusest – mina teatasin just meie vastuseisu algusest,” ütles peaministri kandidaat Kaja Kallas eile riigikogus peetud kõnes.

Riigikogu ei toetanud esmaspäevasel istungil peaministri kandidaati Kaja Kallasele volituste andmist valitsuse moodustamiseks. Kallast toetas 45 saadikut, vastu oli 53 saadikut.

Kohal oli 100 saadikut, kellest kaks hääletusel ei osalenud. Hääletamata jätsid Viktoria Ladõnskaja-Kubits ning Ülar Saaremäe (mõlemad Isamaa). Istungilt puudus keskerakondlane Tarmo Tamm.

Kallas tõdes oma kõne alguses, et temast ei saa täna peaministrit. “Me kõik teame seda. Siinkohal võiksin ma panna punkti, õnnitleda koalitsiooni ning lahkuda oma kohale neljandas reas ja hoida oma suu edaspidi kinni. Aga ma ei tee seda. Mitte keegi meie erakonnast ja sotsiaaldemokraatidest ei tee seda,” ütles Kallas.

On valetatud...

Kallas märkis, et kolmikliidu valijad jäeti juba esimesel päeval pärast valimisi üksi ning sisuliselt reedeti. “Võimu nimel on tehtud palju. On valetatud, visatud ära põhimõtteid, visatud ära sõnu ja visatud ära valijaid,” märkis ta.

Kallase sõnul on koalitsioon seisakuvalitsus, mis kardab muutusi. “Te ei muuda midagi ja te isegi ei varja seda. Aga Eesti vajab reforme,” toonitas Kallas, tuues esile probleemid, nagu palgatõus, tööjõupuudus, konkurentsivõime kasvatamine, maailma majanduses toimivate arengutega kaasas käimine, targa majandusmodeli arendamine ja tänapäevase haridussüsteemi loomine.

“Need on vaid mõned välja-

kutsetest, millest on minuga kõnelenud ettevõtjad ja riigiametnikud, analüütikud ja tippjuhid. Need on probleemid, millele on vaja lahendust, kuid mida teie ei paku. Selle asemel kõnelete kulutamist ja laenamisest ning seda olukorras, kus riigi rahanduslik seis on täbar – ja ma ei hakka isegi küsima, kuidas lähevad kokku teie ideed kõigist teistest täiesti sõltumatust Eestist ja laenuorjusest?” ütles Kallas.

Kallasele esitati kaks küsimust. Hääletamata jätnud Isamaa poliitik Viktoria Ladõnskaja-Kubits heitis Kallasele ette, et Reformierakonna esimees pole võtnud tegelikult kõhklejatega ühendust. Kallas väitis, et see pole tõsi, sest ta on kõigi osapooltega peale EKRE suhelnud.

EKRE poliitik Jaak Madison palus maha hääletatud peaministri kandidaadil tuua esile kolmikliidu leppes punktid, mida Reformierakond toetab. “Peame positiivseks neid punkte, mida olete meie programmist võtnud,” vastas Kallas lakooniliselt.

Pärast hääletust toimunud pressikonverentsil tõdes Kallas, et sotsiaaldemokraatidega otest opositsioonilepet ei looda, kuid koostööd proovitakse teha nii palju, kui see maailmavaateliselt võimalik on.

Võrdlus Brexitiga

Seejuures märkis Reformierakonna juht BBC ajakirjaniku küsimusele vastates, et uus valitsus ründab sisuliselt Eesti alusväärtusi, mistõttu on võimupöörde Kallase hinnangul võrreldav Brexitiga.

Ta nentis, et uue valitsuse kooselus saab olema palju küsimärke. Näiteks tuleb juba mais kinnistada järgmise nelja aasta eelarve strateegia, mis võib saada Exceli-tabelita loodud EKRE, Keski ja Isamaa liidu esimeseks tõsiseks proovikiviks.

VÕÕRTÖÖJÕUD

Praktiku ja teoreetiku

Ehitusettevõtjate liidu juhatuse esimehe Raivo Ranna ja EKRE liikmest ajaloolase Jaak Valge seisukohad võõrtööjõu kohta on risti vastupidised – Ranna meelest on probleemiks vaid (pool)illegaalid, Valge aga on eitaval seisukohal kogu võõrtööjõu suhtes, tehes erandi vaid tippspetsialistidele.

► Ehitusettevõtja Raivo Rand.

FOTO: ANDRAS KRALLA

JAANUS VOGELBERG
jaanus.vogelberg@aripaev.ee

Äripäev



Just sel põhjusel olid mõlemad mehed kutsetud eilsesse Äripäeva raadio debatisaatesse “Kuum tool”. “Ma kujutan ette, et sellest võib huvitav vestlus tulla, sest mina tunnen majandust ja rahvastikku abstraktsel, luugupeetud vestluspartner aga praktilisel tasemel,” ütles Valge alustuseks. Peatselt selgus, et praktik ja teoreetik on ühel meelel vähemalt kõrgelt kvalifitseeritud võõrtööjõu suhtes – kummagi pole pretensioone selliste inimeste Eestisse toomisel.

Ühisosa leidsid saatekülalised veel ka Eesti kriisieelse majanduspoliitika hindamisel – mõlema meelest oli see halb. “Enne kriisi tambiti raha ehitusse, kui tuli kriis, siis lõpetati kõik ära – tee-ehitus, hoone-ehitus,” leidis Rand. Valge leidis, et kriisi ajal Soome läinud eestlased tuleb nüüd – heal ajal – tagasi tuua, kuna tegu on riigi strateegilise ressursiga.

Lihtsama töö tegijaid Ukrainast, Poolast ja mujalt ajaloolane aga Eestisse ei taha. Ranna meelest on jällegi tegu paratamusega. “Eestis on kvalifitseeritud, aga pole midagi parata, ka odavamate ja lihtsamate tööde tegijate puudus. Esiteks ei toimi kutsekoolid nii nagu vaja. Hoolimata sellest, et inimesed seal käivad ja õpivad, väljuvad nad sealt tihti oskamatuna. Kui vaatame ehituseriala, siis enamik lõpetajaid on plaatijad ja viimistlejad. Konstruktiooni-ehitajaid, keevitajaid ei ole, saniteknikuid, kütte- ja ventilatsioonitöö tegijaid on napuotsaga,” tõdes Rand.

”Eestis on kvalifitseeritud, aga pole midagi parata, ka odavamate ja lihtsamate tööde tegijate puudus. Esiteks ei toimi kutsekoolid nii nagu vaja.

ehitusettevõtjate liidu juhatuse esimees Raivo Rand

KUULA
Äripäeva
raadio 92,4
“Kuum tool” oli eetris 15. aprillil
raadio.aripaev.ee

Mööda ei pääse tema sõnul ka faktist, et Eestis on inimestest lihtsalt nappus. “Kõik, kes oskavad ja tahavad tööd teha, on tööle palgatud,” väitis ehitusettevõtja.

Jaak Valge seda juttu tõsiselt ei võtnud. “Ei ole üldse nõus, et meil ei oleks ressursse, kust tööjõudu saada. Praegu on meedias kõlama jäänud ettevõtjate probleem või siis pseudoprobleem...” (“Ei ole pseudoprobleem,” torkas Rand vahele.)

“Töövõtjad ei ole sellega nõus, et nad nii lähedasti tööle saaks. Üks Äripäeva artikkel ilmus hiljuti selle kohta, kui palju nad CV-sid on laiali saatnud,” leidis Valge.

Rand leidis vastuseks, et siin on küsimus sektoris – sekretäri kohale võib tõesti olla suur konkurents, oskaja armatuuri- ja odava võetaks praegusel tööturul pike- ja jututa palgale.

Tugevad jäävad ellu

Jaak Valge hinnangul on ettevõtetele vaja senisest oluliselt rohkem panustada just innovatsiooni ja tootlikkuse tõstmise. Konkurentsivõimetus firmad, kes ajaga kaasas käia ei suuda, võiks aga tema meelest lihtsalt pillid kotti panna.

“Tootmisfaktoreid on lihtsustatult kolm: tooraine ja maa, tööjõud ja kapital. Nende kolme kombineerimisel kujuneb pakkumine. Kui see ei suuda hinnalt konkureerida, siis see toode ei olegi meie turul konkurentsivõimeline. Kui mõni ettevõtja on üsna nõudlikult väitnud, et tuldaugu tema ettevõttesse lõpsjaks või varustatagu odava tööjõuga, saaks vabalt öelda, et võiks tema ettevõtet ka odava toorainega varustada,” leidis majandusajaloolane.

Raivo Randa selline lähenemine ei veennud. “Ostame siis piima Poolast, Lätist, Lee-

Üllatavalt palju töökohtade sisustamiseks

ajtooted.ee



tuline debatt



dust sisse? Ei saa öelda, et ärme tooda,” ütles ehitusettevõtja.

Kuidas aga parandada tootlikkust? Valge märkis, et 2017. aasta andmete järgi oli tööviljakus inimese kohta Eestis vaid kolmveerand ELi keskmisest. Ranna sõnul pole produktiivsuse tõstmine aga sugugi lihtne. “On päris keeruline võrrelda ükskõik millise Eesti ettevõtte tootlikust Saksamaaga, kus on suured robotiseeritud-automatiseeritud firmad. Mis puudutab ehitust, siis sõltub tootlikkus ehitushinnast ja palkadest. Meie ehitushind on paratamatult madalam, ning me ei suuda tehastes valmistoodangut – näiteks valmis vannitube – ehitada,” märkis Rand.

Olukord on aastatega siiski paranenud. “Kui vanasti tegi betoonpõrandat 20–30 meest, siis tänapäeval 2–3 meest masinaga,” tõi Rand näiteks.

Töötajakaartidega orjuse vastu

Ranna hinnangul on kõige akuutsem probleem selle osaga võõrtööjõust, keda renditööjõufirmad brutaalselt ära kasutavad. Näiteid säärasest ekspluatatsioonist jagub. “Tuttav rääkis – tal oli vaja elektrikut, see toodi järgmine päev. Tema maksis korraliku tasu, aga sattus selle mehega rääkima ja too ütles, et saab 3,5 eurot tunnis. See on rendifirma ahnus,” tõdes Rand.

Teadupärast on aga viimasel ajal järelevalve karmimaks läinud. Ametid teevad ehitusobjektidel hoogsalt reide – ehk on probleem lahenedas? “Reide tehakse – kes jookseb metsa, kes avastatakse. Aga kas keegi on kuulnud, et ühtegi rendifirmat oleks karistatud või nende tegevus lõpetatud? Mehed jooksevad ära, tuuakse uued,” oli Rand pessimistlik.

► Tootmisfaktoreid on lihtsustatult kolm: tooraine ja maa, tööjõud ja kapital. Nende kolme kombineerimisel kujuneb pakkumine. Kui see ei suuda hinnalt konkureerida, siis see toode ei olegi meie turul konkurentsivõimeline.

EKRE liikmest ajaloolane Jaak Valge

Kui Jaak Valge meelest peaksid ehitusfirmad ise oma alltöövõtjaid kontrollima, pole see Ranna sõnul praegu lihtsalt võimalik. “Meil on praktiliselt võimatu tuvastada, mis mehe see alltöövõtja toob,” väitis ta.

Tema hinnangul oleks lahenduseks töötajakaartide kasutuselevõtt ehitusobjektidel. Samuti võiks Ranna meelest pikendada lühiajaliste töölubade kestust kahele aastale. “Siis saaks teha esmase koolituse ja ka kontrolli töötajate kvalifikatsiooni üle ja neile tunnistused väljastada. Oleks ka ettevõtjatel lihtsam ja ei kasutataks Eestis orjastööjõudu,” sõnas ta.

Valget aga vaid järelevalve karmistamisega piirdumine ei rahulda. Tema sõnul on vaja paralleelselt tõsta ka võõrtööjõule makstava miinimumpalga taset 1,5 Eesti keskmise palgani. “Seda rohkem hakkab ebaseaduslikku läbi Poola tulema,” pareeris Rand. “Seda tuleb nagunii kontrollida. Te võite öelda, et kui riik ei tooda ise heroini, tuuakse seda mujalt,” ei jäänud Valge võlgu.

Ranna meelest ei võimalda palku tõsta ka turukonjunktuur. “Täna on konkurents nii tihe, ehitus nii hinnatundlik, et kasumid on piiri peal. Kuigi kas või Merko kasum oli üsna ilus, teame, et see on teenitud rohkem Lätis ja Leedus kui Eestis. Kõige rohkem teenivad nn isearendajad-iseehitajad, kes püüavad igalt poolt – maksud, tööjõud – kokku hoida. Teatud hetkel lasti nõuded vabaks, igaühel on võimalik teha firma ja riigihaangetel osaleda,” ütles Rand.

“Imelik, kui ettevõtja teistmoodi ütleks,” torkas seepeale Valge.

“Aitäh Jaak Valgele nende mõtete eest – eks me nüüd teame, millega peame jälle võitlema,” võttis Rand saate ehitusettevõtjate vaatevinklist kokku.

RAVIMITOOTJA

Grindeks hullutab väljaostupakkumisega

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Läti ravimitootja Grindeksi aktsia tõusis eile kauplemispäeva alguses enam kui 40%, sest riigi finantsturu järelevalve nõuab väikeaktsionäridele väljaostupakkumise tegemist.

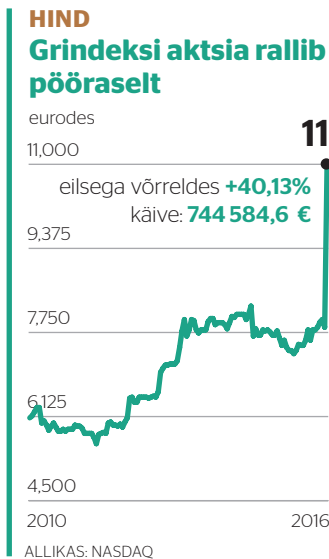
Läti finantsturujärelevalve tegi trahvi ravimitootja Grindeksi suuromanikele ja nõuab talt seaduse täitmiseks väikeaktsionäridele väljaostupakkumise tegemist.

Investor Jaak Roosaare kasutas tõusu ära ja loobus pooltest oma aktsiatest.

Roosaare ütles, et pani aktsiad müüki Riia bussis istudes. “Sellist pilti Balti börsil just liiga tihti ei näe! Muidugi võib augustis hind veel hulga kõrgem olla, kuid võib ka juhtuda, et leitakse mingi juriidiline nõks ja ülevõtmine jääb ära,” arutles Roosaare.

“Ostsin aktsiad aastaid tagasi ja olen dividendide kogunud. Müüsin pool, sest +40% tundub liiga hea, et raha lauale jätta. Kõike ei müünud, sest mulle meeldib osadena osta ja müüa ja ehk saab veel kõrgemat hinda,” rääkis Roosaare.

Nüüd tahaks ta investorina teada, milliseks kujuneb pakkumise hind.



Esmaspäeval sai Grindeks Nasdaqilt jälgimismärgise ning börs tühistas kõik orderid, mis olid tehtud enne eilset kauplemissessiooni. Põhjuseks vägi-kaikavedamine Läti finantsturujärelevalve ning Grindeksi suuromanike vahel.

Finants- ja kapitalituru komisjon tegi reedel 131 250 euro suuruse trahvi Grindeksi suuromanikele Kirovs Lipmansile ja Filips Lipmansile, kuna nood rikkusid turuseadust ning polnud teinud väikeaktsionäridele

kohustuslikku aktsiate väljaostupakkumist.

Kirovs ja Filips Lipmans nõustusid komisjoni andmetel trahviga ning kavatsevad väljaostupakkumise teha.

Kirovs Lipmans on Grindeksi nõukogu esimees ja talle kuulub Grindeksi andmetel enam kui 33% ettevõttest. Tema perekonnale kuulub aga Grindeksist rohkem kui pool. Kui enam kui pool aktsiapakist ühe aktsionäri kätte koondub, on ta sunnitud seaduse järgi tegema ostupakkumise teistele investoritele.

Vaidlust Lipmansitega on pikalt pidanud juba ka Läti riik: möödunud sügisel kirjutas Läti Delfi nõrdimusega, et riiklikul pensionifondil on Lipmans käitumise tõttu jäänud saamata umbes kaks miljonit eurot. Vaieldakse juba aastast 2010, kui enamusosalus Lipmansite kätte läks. Asja üle vaieldi pikalt kohtus, kuid möödunud oktoobris tegi Riia ringkonnakohus otsuse õigus Lipmansile jätta.

Eilse kauplemispäeva alguses tõusis Grindeksi aktsia ligi 44%, 11,3 euro tasemele. Päeva lõpetas aktsia 11 eurol. Käesoleva aastaga on aktsia tõusnud ligi 75%, viimase kolme aastaga ligi 130%.



JÜRG WÜRTEMBERG IN MEMORIAM

Meie seast on lahkunud Šveitsi ja Balti riikide järjepidevasse koostöösse panustanud Jürg Würtenberg (8.11.1939–9.04.2019).

Sügavas leinas, aga ka tänutundega tema määratu suure töö eest peame hüvasti jätma meie Šveitsi-Baltikumi Kaubanduskoja aupresidendi Jürg Würtenbergiga. Ta lahkus meie seast väga ootamatult ja äkki 9. aprillil 2019 Tallinnas, linnas, kus ta elas. Avaldame sügavat kaastunnet tema abikaasale ja lastele.

Kui raudne eesriie langes ja Balti riigid lõpuks nii kaua taga igatsetud iseseisvuse tagasi olid võidelnud, oli Jürg Würtenberg kohal seal, kus ta tundis, et peab olema, ja asutas koos Šveitsi parlamendiliikmetega Šveitsi-Baltikumi Kaubanduskoja.

Juba minu esimeste külaskäikude ajal Baltikumi tundsin tohutut imetlust, kui asjatundlik ja missuguste läbirääkimisoskustega oli meie esimene tegevdirektor Tallinnas, kui osav oli ta sealse suhtlusvõrgustiku loomisel. Ta tundis kõiki olulisi inimesi poliitikas ja majanduses. Väikese riigi esindajana oskas Jürg Würtenberg sõlmida kontakte teiste väikeriikide majandusjuhtide ja poliitikutega ning veenda Šveitsi ettevõtteid investeerima Balti riikidesse ning kutsus nende huve ettevõtete filiaalide ülesehitamisel kõigiti toetama.

Unustamatud on minu jaoks koosveedetud tunnid ja vestlused president Lennart Meriga, mida meie auväärne esindaja nii Eestis kui ka Šveitsis tänu oma sidemetele perfekt-selt korraldas.

Alles mõni kuu tagasi usaldas Jürg Würtenberg kaubanduskoja aupresidendi koha noorematesse kätte.

Me mälestame Jürg Würtenbergi kordumatut isiksust ja täname teda kõige eest, mida ta tegi oma riigi ja Baltimaade heaks ning nende jätkusuutlike suhete arenguks. (François Loeb, Šveitsi endine parlamendisaadik, kirjanik)

Jürg Würtenbergi ärasaatmine toimub 18.04 kell 10.30 Tallinna Krematooriumi suures kabelis, Pärnamäe tee 3.

PERSONAL

Ettevõtted on värbamisest väsinud

Värbamisplaan kaardistava rahvusvahelise uuringu kohaselt on ettevõtjate värbamisoptimism juba mitu kvartalit järjest langenud.

Töökohtade vähenemist pole ühelgi suurel turul veel siiski näha. ManpowerGroupi igas kvartalis tehtavas uuringus küsitleti enam kui 59 000 töödandjat 44 riigist.

Lähiriikidest on värbamises kõige optimistlikumad Rootsi ja Poola, kus 9% ettevõtjatest plaanib selles kvartalis inimesi juurde palgata. Eesti inimestele toises vaates huvipakkuvatel turudel Soomes ja Suurbritannias on värbamisplaan 4%-l ettevõtetest. Kui eelmises kvartalis oli Suurbritannia värbamisootus viimase 18 kuu kõige optimistlikum (6%), siis praegu on Brexiti segane seis väikese tagasilöögi andnud. Soome värbamisoptimism on langenud 7%-lt 4%-le.

“Mitu aastat oleme saanud rääkida üleilmsest värbamisoptimismi kasvust, aga nüüd on kurss muutumas,” rääkis Manpoweri Baltikumi tegevjuht Heigo Kaldra. “Meil pole küll veel põhjust rääkida pessimismist, aga optimism on raugenud ja neid riike, kus töökohti juurde ei looda, tuleb järjest juurde. Viiteid majanduse üleilmsel jätumisele on veelgi, nii et ilmselt näeme langustrendi jätkumist ka järgnevatel kvartalitel.”

Kõige värbamisoptimistlikumad riigid on Horvaatia, Jaapan, Kreeka, USA ja Hongkong, kõige pessimistlikumad Argentina, Ungari, Hispaania ja Türgi, kus ettevõtjad selles kvartalis inimesi juurde palgata ei plaani. Võrreldes aastataguse ajaga on optimism kasvanud kümnes riigis, samas väljavaated on nõrgenenud 15 riigis.

ÄRIPÄEV.EE

USA-EUROOPA SUHTED

Kaubandussõda kogub tuult tiibadesse

Vahepeal rahunenud kaubandussuhted USA ja Euroopa Liidu vahel on taas tule all, sest lennukitootjatele antud illegaalne riigiabi andis kahele suurele võimaluse uuesti teineteist tollidega ähvardada.

KRISTJAN PRUUL
kristjan.pruul@aripaev.ee

Äripäev

Euroopa Komisjon on koostanud 20 miljardi euro mahus nimekirja USA impordist, millele kehtestada tollid selle eest, et USA andis maksusoodustust Boeingule, vahendas Reuters. See on vastus Trumpi ähvardusele kehtestada 11 miljardi dollari ulatuses Euroopa kaupadele tollid Airbusi toetamise eest.

Tegelikult meetmete suuruse peab kõigepealt kinnitama Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO).

Uudisteagentuuriga kõnelenud Euroopa Liidu diplomaadid kinnitasid, et Euroopa Komisjon avaldab juba kolmapäeval nimekirja kaupadest, mille tariifidega karistamist plaanitakse, selle järel algavad avalikud konsultatsioonid. Esialgu kavatses EL taotleda tolle 12 miljardi dollari ulatuses.

USA koostatud tariifide nimekirjas on sellised kaubad nagu helikopterid, suusakostüümid, veinid, juustud ja mootorrattad. Imporditariife rakendatakse alles pärast seda, kui WTO annab neile suvel heakskiidu, ütles president Trumpi administratsiooni esindaja möödunud nädala alguses.

Oma tootjate abistamine käis vastastikk

Uue tollisõja taga on WTO otsused, mille järgi nii Euroopa Liit kui ka USA andsid

oma suurimatele lennukitootjatele – Airbusile ja Boeingule – suures ulatuses kehtunud riigiabi.

Märtsi lõpus teatas WTO, et USA tehtud maksusoodustuste tõttu sai kannatada Airbusi A320neo ja A320ceo lennukite müük. Selle rikkumise eest võib EL kehtestada tolle, kuid ainult saadud kahjuga proportsionaalselt.

Mullu mais otsustas sama organisatsioon, et Euroopa Liit andis omakorda miljarditesse ulatuvat abi Airbusi mudelitele A380 ja A350. USA kaubandusminister Robert Lighthizer on Financial Timesi vahendusel öelnud, et Boeingule ja Airbusile antud abi ei ole omavahel võrreldavas suuruses.

WTO heakskiit vastumeetmetele tuleb Euroopa Liidu puhul tõenäoliselt 2020. aasta märtsis, USA puhul juba tänavu suvel, kirjutas Reuters.

Tüli seab ohtu senised läbirääkimised

Vastastikune tollidega ähvardamine tuleb halval ajal. Mitmesugused tollid riikide vahel on juba praegu maailma majanduskasvu oluliselt langetanud. Trumpi administratsioon peab pingelisi läbirääkimisi Hiinaga ning on sellele riigile kehtestanud tariife 250 miljardi dollari ulatuses.

Euroopa Liit ja USA peaksid sel nädalal alustama ametlike läbirääkimistega, millega loodetakse omavahelisi pingeid lahendada. Möödunud suvel kaubandussõjas vaherahu teinud osapooled ei ole aga kokku



▲ Airbus 320 (ülal) ja Boeing 737 (all). Kaks lennukitootjat, millele antud toetused on ohtu seadnud USA ja ELi kaubandussuhteid. FOTO: REUTERS/SCANPIX

leppel jõudnud isegi selles, milliste kaupade kaubanduspiirangute üle läbirääkimised tulevad.

USA tahab, et räägitaks ka põllumajandustoodangust, kuid EL on selle seni välistanud. Põhiliselt tunneb end ohustatuna Saksamaa, sest tema autotootjate eksport Ameerika Ühendriikidesse on roh-

TEHING

Sangaste lossi müük oli seadusevastane

Sangaste vallalt kunagise Sangaste vallavanema lähisugulaste käsutusse läinud lossi müügiga seotud tähtajad ei vasta seadustele ning valla õigusjärgsetel tuleb leida uus lahendus.

Kui Sangaste valla volikogu otsustas 2016. aastal võõrandada Sangaste mõisa omanikfirma osakud 714 000 euroga MTÜ-le Sangaste Asundused, siis ostu hind tuli lepingu järgi tasuda 2021. aasta lõpuks. Nüüd on rahandusministeerium jõudnud järeldusele, et sellist tehingut vald sõlmida poleks tohtinud.

“Tehingut saab käsitleda kui laenu andmist, mis on kohalike omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt lubatud vaid juhul, kui tegemist on vald viimasel kolmel aastal sõl-

tunud ja eelarveaastal sõltuva üksusega. Kuna MTÜ Sangaste Asundused ei ole vallast sõltuv üksus, siis ei oleks tohtinud tal laenu anda. MTÜ pidanuks kohe osaluse eest tasuma,” seisab rahandusministeeriumi ettekirjutuses.

Ministeerium käskis vallavanem Kaido Tambergil leida probleemile lahendus ning ministeeriumi sellest teavitada.

Kahtlaste tehingute jada

Möödunud aastal pakkus suurt kõneainet tõik, et Sangaste vald oli enne Otepää vallaga liitumist müünud oma osaluse Sangaste lossis. Suurim kasusaaja tehingute jadast oli Kanal 2 saate “Radar” andmetel praeguse Otepää ja endise Sangaste vallavanema Kaido Tambergi tädipoeg.

Nimelt näitas Otepää valla revisjonikomisjoni liige Kuldar Veere telekanalile, kuidas Sangaste mõisa omanikfirmasse võeti valla kõrvale osanikeks viis ettevõtet, mis olid seotud Tambergi tädipoja Heiki Moltsaarega. Seejärel andiski vald oma osaluse hoopis MTÜ-le õigusega arvata hinnast maha lossi arenduskulu, mis tehakse piirkondade konkurentsivõime tugevdamise toetusmeetme abil. Nii võib 2021. aasta lõpus selguda, et ostja ei pea valdale üldse maksma.

“Ehk lihtne matemaatika näitab seda, et me arvatavasti jääme võlgu. Oleme lossist ilma ja võlgu ka,” ütles Otepää vallavolikogu liige Raivo Nurmetu toona.

ÄRIPÄEV.EE



OÜ Jürgeni Kaubavedu otsib seoses tegevuse laiendamisega KOOSTÖÖPARTNERIT, kes pakub kasutatud tehnika järelmaksu.

Jürgen Lõhmus
Info tel. 5056425
või info@kaubavedu.ee



kem kui pool kogu Euroopa sellesuunalisest kaubavoost.

Seetõttu tahab Saksamaa, et Volkswageni, Daimleri ja BMW kohal rippuvad murpilved võimalikult kiiresti kaoks. Prantsusmaa autotootjad sarnases ulatuses selle riskiga kokku ei puutu, mistõttu on Prantsusmaal avanenud võimalus hoopis nõu-

da, et kokkuleppes viidataks kliimamuutuste vähendamise meetmetele, aga USA on Trumpi ajal Pariisi kliimaleppest hoopis taandunud.

Esmaspäeval andsidki ELi liikmesriigid Euroopa Komisjonile mandaadi läbirääkimiste alustamiseks. Prantsusmaa hääletas vastu ja Belgia loobus hääletamast.

5G Saksamaa hiinlaste Huawei seadmetes turvariski ei näe

Hoolimata USA ja ELi survest jäi Saksamaa seisukohale, et Hiina Huawei toodetud võrguseadmeid võib riigis 5G-võrku de ehitamisel kasutada.

“Ühtegi seadmete tarnijat, sealhulgas Huawei, ei saa võrgu ehitamisel välistada,” ütles Saksamaa telekommunikatsiooni järelevalve ameti (Bundesnetzagentur) juht Jochen Homann Financial Timesile.

USA on survestanud Euroopa riike keelustama Huawei võrguseadmete kasutamist, sest kardab Hiina spioneerimist. Märtsis ähvardas Washington, et lõpetab Saksamaaga luureinfo vahetamise, kui viimane Huawei seadmetest ei loobu.

Euroopa Komisjon on praeguseks palunud kõikidel liikmesriikidel hinnata, kas Huawei toodang on 5G-sidevõrkudes kasutamiseks kõlbulik. Su-

vel valmivate hinnangute põhjal valmistab Komisjon aasta lõpuks ette ühise lähenemise. Komisjoni asepresident Andrus Ansip ei ole teinud saladust, et 5G turvalisuse üle toimuv keskustelu on suunatud Hiina ja Huawei vastu. Euroopa Komisjoni haldusallas see tegelikult ei kuulu, kuid kõigil liikmesriikidel on võimalik riiklikule julgeolekule viidates need seadmed keelustada, on ta varem öelnud.

Homann soovastu ütles Briti ärilehele, et tema ei ole siiani veel mingit tõestust Huawei väidetavatele turvariskidele näinud. “Bundesnetzagentur ei ole ühtegi konkreetset näidet Huawei kohta näinud. Selliseid näiteid pole meie teada ka teistel Saksamaa ametitel,” ütles ta.

Saksamaa käivitas 5G-võrgusageduse oksjoni märtsis. Deutsche Telekom, Vodafone, Telefö-

nica ja Drillisch, mis sagedustele kandideerivad, on ühtekokku pakkunud selle õiguse eest 5,2 miljardit eurot.

Homanni sõnul põhjustaks Huawei seadmete keelamine põhjendamatuid raskusi Deutsche Telekomile ja selle konkurentidele. “Kõik telekomiope- raatorid on kasutanud Huawei seadmeid. Pealegi kuulub ettevõttele selles sektoris rohkelt patente. Huawei välistamine tooks kaasa viivitused võrkude rajamises,” lisas ta.

Ka Eestis kasvab surve Huawei ja Hiina tõrjumiseks viienda generatsiooni võrkude ehitamiselt. Alles aprilli algul nimetas NATO Küberkaitse Keskus Huawei julgeolekuohuks. Kriitilisi avaldusi on teinud ka kaitseministeeriumi rahvusvaheline kaitseuuringute keskus.

ÄRIPÄEV.EE

LAIENEMINE Bolt suundub ida poole

Bolt, endise nimega Taxify alustab tänavu aprillis tööd Venemaal, vahendas Eesti Rahvusringhääling.

Vene meedia andmeil katseb Bolt seal tööd alustada 18. aprillil, kuid ettevõtte esindajad ei soovinud seda kuupäeva rahvusringhäälingule kinnitada.

Bolt tegeleb Moskvas ja Peterburis juba aktiivse värbamiskampaaniaga, ettevõtte kodulehe andmeil on neil Venemaal 500 kaastöötajat, kellest 300 on registreeritud Peterburis.

Mõni päev tagasi teatas Bolt, et alustas tegevust Rootsis Stockholmis.

ÄRIPÄEV.EE

LÜHIDALT Veerand legaalsest alkoholist ostetakse Lätist

Aktsiisitulustasuti veebruari eest 80,5 miljonit ehk 24,2% vähem kui mullu. Kahe kuu kokkuvõttes on aktsiise tasutud 3,3% vähem kui mullu samal ajal, teatas rahandusministeerium. Seejuures on mulluse seisuga Lätti liikunud 23,5% Eesti legaalse alkoholi müügist. Kütuse Läti ja Leedu täiendavad ostud moodustasid 7,2% vedelkütuste tankimise mahust. Kahe kuuga on deklareeritud 2,8% enam diislikütust kui aasta varem ja bensiini kogus näitab väikest langust. Kokku tasuti maksuametile veebruaris 524,4 miljonit eurot maksutulust, mida on 14,3% rohkem kui mullu samal kuul.

Õlitootjad panevad suurtehase ehituseks seljad kokku

Põlevkiviõli tootjad loodavad riigi abiga rajada Ida-Virumaale hinnanguliselt mitmesaja miljoni eurose eelrafineerimistehase, kuna üha karistuvad väävlisalduse nõuded võivad tulevikus lõõgi alla seada Eesti õli sobivuse maailmaturul. Uus valitsuskoalitsioon on lubanud algetada tasuvusuuringu, millest selguvad tehase sobiv asukoht, maksumus ja tootmisvõimsus, kirjutas Postimees.

**turundustreff koolitused**

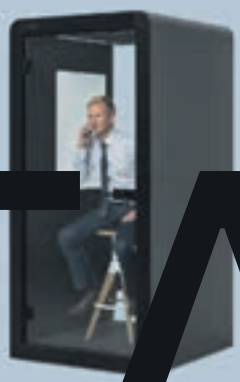
Tehisintellekt ja andmeanalüütika turunduses
Internetiturunduse asjatundja arenguprogramm
Internetiturundus algajatele
Growth hacking, CRO ja müük internetis

e-maili turundus
google adwords
kodulehe optimeerimine
SEO
google analytics
reklaam facebookis
wordpress

www.turundustreff.ee

tutvu ja koosta: silenspace.com

silen



Tulemuslike tööpäevade nimel loodud vaikuse-ruumid aitavad töördõmu tagasi kontoritesse

TA- SA!

Modulaarne Ratastel Nutilahendustega Eesti toode

Uus showroom avatud Tallinnas, Veerenni tn 38. Tulge külla!

VALIMISED

Soome poliitika võib teha Eestit

Soome seekordsete parlamendivalimiste tulemused näitavad, et võimuliidu moodustamine võib osutuda väga keeruliseks ning valimised võitnud sotsiaaldemokraadid võivad koalitsioonist väljagi jääda.

PILLE IVASK
pille.ivask@aripaev.ee

Äripäev



Kindel on see, et sotsid ei alusta läbirääkimisi tugevalt positsioonilt. Uues parlamendis said sotsid 40 ning teiseks jäänud Põlissoomlased 39 kohta. Varem koalitsiooni kuulunud Koonderakond sai 38 kohta. Kahe esimese tulemuse erinevus oli ülinapp: neid lahutas vaid mõni tuhat häält.

See on teinud ka Soome uue valitsuse kokkupanemise keeruliseks. Sotside juht Antti Rinne on öelnud, et ei välista koostööd kellegagi ehk sobivuse korral kaasaks valitsusse ka Põlissoomlased. Ühisosa väljaselgitamiseks lubas Rinne saata parteidele laiali küsimustiku, mille vastuseid analüüsides teeb ta sobilikele erakondadele ettepaneku moodustada valitsus. Rinne sõnul võiks Soome uus valitsus kokku saada mai lõpuks.

Kolm võimalikku valitsust

Väljaanne Helsingin Sanomat tõi võimuliidu moodustamiseks välja kolm stsenaariumi. Neist esimeses prognoosib ta, et uue valitsuse võiksid moodustada sotsid, Koonderakond, rohelised ja Rootsi Rahvapartei.

Selle koalitsioonil oleks parlamendis kokku 107 kohta. Soome parlamendis on 200 kohta.

Väljaande hinnangul suudaksid sotsid ja Koonderakond küll kokku panna sotsiaalse tervishoiureformi kava ning haridus- ja varjupaigapoliitika programmi, ent jääksid suurtele eriarvamustele neis küsimusis, mis puudutavad majandust, maksusüsteemi ning ettevõtlust. Rohelised, kes tahtsid neist valimistest teha nii-öelda kliimavalimisi, rõhutavad aga kindlasti kliimapoliitika ja metsaraiega seonduvat.

Teise võimalusena pakub väljaanne välja sotside, Keskerakonna, Rootsi Rahvapartei, Vasakliidu ning ehk ka Kristlike Demokraatide koalitsiooni. Sellel liidul oleks parlamendis 101 kohta ehk tegu oleks napi enamusvalitsusega. See variant tähendaks ilmselt, et sotsid peavad paljudest oma lubadustest taganema. Samuti oleks tegu kirju valitsusega ehk raske on saavutada ühisosa.

Kolmanda ning ebatõenäolise variandi na pakutakse välja ka see, et sotsid ei saagi valitsust kokku ning uue võimuliidu moodustavad hoopis Põlissoomlased, Koonderakond ning Keskerakond. See aga tähendaks, et paljud valijad oleksid pettunud, sest enne valimisi oli selge, et Juha Sipilä võimuliit polnud rahva seas populaarne.

Põlissoomlastel väike võimalus

Valimistel teise koha saanud Põlissoomlaste tõenäosust saada valitsusse peab Helsingin Sanomat päris väikeseks, ent mitte võimatuks. Nähtavasti tahab sotside juht Rin-



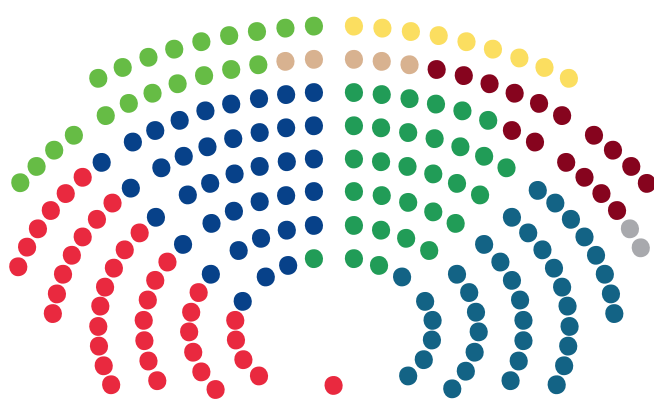
▲ Soome sotside juht Antti Rinne eile valimispeol. Sotsid küll võitsid valimised, ent väga napilt. Valitsuse kokkupanemisest saab ilmselt paras peavalu.

FOTO: AFP/SCANPIX

TULEMUSED

Suurt ülekaalu pole Eduskuntas kellelgi

Soome parlamendivalimiste tulemused
hääletasaak ja kohtade arv parlamendis



● **Sotsiaaldemokraadid 17,7% 40 kohta**
Vasaktsentristlik partei, tugev seos Soome ametiühingutega.

● **Põlissoomlased 17,5% 39 kohta**
Parempopulistlik erakond, nii immigratsiooni kui ka ELi vastu.

● **Rahvuslik Koonderakond 17,0% 38 kohta**
Majanduslikult liberaalne, populaarne pigem linnades ja kõrgema sissetulekuga inimeste seas.

● **Keskerakond 13,8% 31 kohta**
Tsentristlik, toetajad ja valijad elavad pigem maapiirkondades.

● **Rohelised 11,5% 20 kohta**
Juba 1970. aastatel loodud erakond, platvorm keskendub keskkonnale. Muutub tasapisi populaarsemaks, eriti noorte ja linlaste seas.

● **Vasakliit 8,2% 16 kohta**
Juured ulatuvad kommunistlikku ideoloogiasse, tugev seos tööliskliimaga.

● **Rootsi Rahvapartei 4,5% 9 kohta**
Liberaalne erakond, esindab rootsi keelt kõnelevat vähemust.

● **Kristlikud Demokraadid 3,9% 5 kohta**
Väike, sotsiaalselt konservatiivne erakond, tugevad sidemed kristlike ühendustega.

● **muud rühmad 2,9% 2 kohta**

ALLIKAS: YLE

Kuus põhjust, miks Soome valimised olid ajaloolised

Väljaanne Helsingin Sanomat toob välja kuus põhjust, miks Soome seekordsed parlamendivalimised olid ajaloolised.

1. Parlamendis on ajalooliselt palju naisi. Seekordsete valimiste tulemusena on Soome parlamendis 92 naist. Mitte kunagi varem pole Eduskuntas nii palju naisi olnud. Näiteks roheliste 20 esindajast on 17 naist. Eelmine rekord pärines aastatest 2011–2015, mil parlamendis oli 85 naist.

2. Võitjal ajalooliselt väike häälte ülekaal. Seekordsed valimised võitnud sotsid said 17,7% häältest, teisele kohale jäänud Põlissoomlased 17,5%. Mitte kunagi varem pole valimised lõppenud tulemusega, et ühegi erakonna hääletasaak ei ületa 20%.

3. Koalitsioonierakondade ebaõnnestumine. Kolmas põhjus, miks Soome valimised olid seekord ajaloolised, peitub selles, et mitte kunagi varem pole koalitsioonierakonnad nii suurelt põrunud. Keskerakond sai seekordsete valimiste tulemusena 18 parlamendikohta vähem kui eelmises koosseisus. Põlissoomlastest eraldunud

Sinine Tulevik jäi üldse Eduskuntast välja. Samas Koonderakonnal õnnestus üks koht juurde saada.

4. Kolm suuremat erakonda mahtusid 1% sisse. Samuti on märkimisväärne, et valimistel esimesed kolm kohta saanud erakonnad said hääli nii sarnaselt, et nende lõpptulemus mahtus 1% sisse. Valimistel kolmanda koha saanud Koonderakond sai vaid 0,7% vähem hääli kui valimised võitnud sotsid.

5. Keskerakonnal 100 aasta kehvim tulemus. Keskerakond kaotas võrreldes eelmise koosseisuga 18 kohta. Seekordsest veel halvema tulemuse tegi erakond aastal 1917, mil sai 26 kohta.

6. Valimas käis rekordiliselt palju soomlast. Soomes käis seekord valimas 72% hääleõiguslikest kodanikest. Viimane niivõrd kõrge tulemus oli aastal 1991. Eelmistel valimistel käis valimas 70,1% hääleõiguslikest kodanikest. Võrdluseks, märtsis toimunud riigikogu valimistel käis valimas 63,7% hääleõiguslikest kodanikest.

ne panna valitsuse kokku siiski ilma Põlissoomlasteta.

Samas, arvestades, et uue valitsuse loomine on paras peavalu, ei saa lõplikult välistada võimalust, et Põlissoomlased end valitsusse veavad. Praegu polegi teada, mida Põlissoomlased ise valitsusest arvavad, nad on vihjanud üksnes seda, et on valmis valitsusse minema. Küll aga saab erakonnal olema raske teha valitsuses teoks oma

põhilubadust ehk karmistada sisserännet. Päris kaduvvääks ei saa hinnata ka võimalust, et Soome saab vähemusvalitsuse. Põhjalas, näiteks Rootsis, pole vähemusvalitsused iseenesest erakordsed, samas Soomes oli viimane vähemusvalitsus aastail 1976–1977. See tähendab, et niisugust poliitilist kultuuri Soomes pole, ning tõenäosus, et vähemusvalitsus oleks pikaajaline, on päris väike.

NEW YORK TIMESI BESTSELLER NR 1

klubihiin
30,50
tavahind 38,50OMA
NAHK
MÄNGUSPEIDETUD ASÜMMEETRIAD
IGAPÄEVAELUSNASSIM
NICHOLAS TALEB

Äripäeva raamatuklubi

pood.aripaev.ee/raamatud

Cleantech

Kuidas jõuda idufirmaga erinevate kiirendite abil maailma-kuulsate rõivabrändide huviorbiiti? Nõu annab Eesti idufirma Gelatex kaasasutaja Mari-Ann Meigo Fonseca. Lisaks räägib PlanetOS arendusjuht Kritso Iila sellest, kas ettevõtte müümine on ühe idufirma teekonna lõpp või alles algus.

Kuula saadet "Cleantech" täna kell 13.

Saadet toetavad MTÜ Cleantech ForEst ja Sunly OÜ.

CLEANTECH
FOREST

Kõiki saateid saad ka järelkuulata aadressil

raadio.aripaev.ee

Äripäeva

radio

Ausalt ja kartmatult

92,4

IT juhtimise
teabevara

Vaata lähemalt veebist **teabevara.ee** või küsi lisa 667 0122



IT juhtimise teabevara annab põhjaliku ülevaade infotehnoloogia võimalustest ja otstarbeka rakendamise põhimõtetest. Kui vastutate ettevõtte strateegia ja investeringute eest, saate põhjaliku info IT-valdkonna praktilisest poolest ning teete tulemuslikke juhtimisotsuseid.

Suure Reede
kampania

Veebiseminar
on seal,
kus Sina!

15.-19.04
Kõik veebiseminarid

-30%

pood.aripaev.ee/veebiseminarid

VEEBISEMINAR

Äripäev

KOMMENTAAR

Edukas ärisuhe on kui jäämägi

Edukat ärisuhet võib võrrelda jäämäega, mille veepealse osa moodustavad ühised projektid ning meedias kajastust saavad tegevused. Kõik see püsib aga veealusel osal, mis teatavasti on nähtavast tipust mitu korda suurem ja (töö)mahukam.

Millised siis on need “lollikindlad” meetodid, mis aitavad jäämäe tipul kaugele paista?

1. Määra mängureeglid kindlaks

Suhte õnnestumise pant on vastastikku mängureeglid paika panna. Leppige kokku, millised on ühised igapäevased suhtluskanalid. Kas eelistatakse kõnesid, näost näkku kohtumisi, e-kirju või muid suhtluskanaleid, näiteks Slack või Skype, ning Hiina klientide puhul üldiselt kas WeChat või QQ. Samuti tuleks aru saada, millised inimesed partneri poole peal erinevate teemadega tegelevad. Paika tuleb panna, kellega ja kuidas saada ühendust, kui tegemist on ajakriitilise olukorraga.

2. Väikesed teod loevad

Põhimõte, millega austust ja viisakust üles näidata, on vastata kirjadele alati ühe tööpäeva jooksul ehk 24 tunniga. Kui vastus nõuab suuremat sisendit ning võtab rohkem aega, vasta lihtsalt, et oled kirja kätte saanud ning partner võib täiendavat vastust oodata näiteks nädala jooksul. Suhtlemisel kasuta “meie” ja “koos/ühiselt” lähenemist, sest siis tunnetab ka partner rohkem, et töötate ühise eesmärgi nimel. Üks asi, mis kipub meelest minema, on tänu-likkuse näitamine ning tunnustamine.

3. Heitke regulaarselt pilk suurele pildile

Kui tegemist on pikaajalise koostöösuhetega, tasub paika panna regulaarsed kõned või kohtumised, mis keskenduksid suuremale pildile. Tihtipeale jäädakse kinni igapäevastesse projektidesse ja unustatakse astuda samm tagasi ning aru saada, millised on koostööpartneri järgmise kvartali või aasta plaanid. Teisalt on lihtne ennast ära unustada pikkadesse meililõimedes, mille asemel saab olukorra ära lahendada kiire 15minutilise kõnega.

4. Tunne koostööpartneri äri

Ürita alati aru saada, milline on partneri visioon, eesmärgid ja peamised tulemuslikkuse näitajad. Samamoodi jaga enda eesmäärke. Kindlasti ei tohiks ära unustada kõikvõimast internetti, mis aitab koostööpartnerist pildi ette saada. Näiteks on võimalik tellida Google'i teavitus ja olla uute uudistega kohe kursis.

KERLI JUHANDI
Fortumo kliendihaldur



„Üks asi, mis kipub meelest minema, on tänu-likkuse näitamine ning tunnustamine.

LOE VEEBIST

Kommentaari täismahus
www.aripaev.ee/arvamus

KOLUMN

Leedu *fintech*-tiiger hüppab paremini

Maailmas tohutult tempos kasvavas finantstehnoloogiasektoris on Eesti jäänud rahulikuks kõrvaltvaatajaks, samal ajal kui Leedust on kujunenud maailma üks finantstehnoloogiakeskusi.

Krüptorahapangad, piiriülesed pangakontod, uued virtuaalsed makselahendused – need on vaid mõned näited sellest, millega *fintech*-ettevõtted tegelevad. Väga lihtsustatult öeldes on *fintech*-ettevõtted idufirmad, mis uuendavad tehnoloogia abil suurt osa klassikalistest finantsteenustest, alates laenamisest ja raha hoiustamisest ning lõpetades valuutavahetusega.

Küsidest saalitäie inimeste käest Eestis, kui paljud on kasutanud mõne finantstehnoloogiaettevõtte teenuseid, tõuseks üksikud käed. Kui küsida sama Leedus, tõstaksid ligi pooled inimesed käe. Just sellised proportsioonid joonistavad välja Kantar Emori finantsseire 2018 andmetest: 4% Eesti elanikest on kasutanud mõne *fintech*-ettevõtte teenuseid, samas kui Leedus on seda teinud 42% elanikest. Vahe kahe tugeva IKT-riigi vahel on enam kui kümnekordne (*sic!*). Läti jääb sarnasele tasemele Eestiga: 6% lõunanaabritest on kasutanud *fintech*-ettevõtete teenuseid. Millest sedavõrd suur erinevus?

Sisu tuleb arusaadavaks muuta

Üks põhjus on Leedu *fintech*-ettevõtete tuntus. Leedu kuulsaim *fintech*-bränd Paysera, mida teab 91% Leedu elanikest, pakub laiatarbe makseteenuseid. Eesti tuntuim *fintech*-bränd on TransferWise, mis on spetsiifilisema kasutajaskonnaga. Võib arutleda, et see on paljuski Paysera teene, et ligi pooled Leedu elanikud ütlevad, et nad on kasutanud mõne *fintech*-ettevõtte teenu-



KRISTIINA KRUSE
Kantar Emori strateegiakonsultant

„Nii nagu uute tehnoloogiate puhul üldiselt on ka *fintech*-ettevõtete jaoks sõna otseses mõttes miljoni dollari küsimus, kuidas muuta oma teenuse sisu tarbijatele arusaadavaks.

MIS ON MIS
Kantar Emori finantsseire

Kaardistab Eesti, Läti ja Leedu elanike ja leibkondade finantskäitumist ning suhtumist finantsteenudesse.

Põhieesmärk on hinnata finantskäitumise hetkeseisu ja tulevikupotentsiaali, samuti kaardistada hoiakuid uute finantsvaldkonna teemade suhtes, mida varem ei ole suurtes seireuuringutes kaardistatud.

seid. Vaadates aga elanike üldist arusaama sellest, mida *fintech*-ettevõtted teevad, siis siin ei ole Eesti ja Leedu võrdluses suuri erinevusi: umbes 2/3 elanikest ei tea, milliseid teenuseid finantstehnoloogiaettevõtted pakuvad.

Nii nagu uute tehnoloogiate puhul üldiselt on ka *fintech*-ettevõtete jaoks sõna otseses mõttes miljoni dollari küsimus, kuidas muuta oma teenuse sisu tarbijatele arusaadavaks. Näeme oma tootetestimise uuringutes tihtilugu, kuidas arendaja meelest “siililegi selge” teenus ei ole tarbijatele sugugi nii iseenesest mõistetav.

Betooniks finantsmaailma vundamendis on klientide usaldus, sest me räägime inimeste säästudest ja igapäevastest käibevast. Tarbijate hoiakutest peegeldub selgelt, et üks takistus *fintech*-ettevõtete teenuste kasutamisel on väiksem usaldus nende vastu võrreldes traditsiooniliste pankadega. Klientidele muudaks *fintech*-ettevõtted usaldusväärsemaks tõenäoliselt koostöö pankadega teenuste pakkumisel, sest eestlaste lojaalsus oma põhipangale on finantsseire järgi äärmiselt suur.

Leedul on selge edumaa

Tulevikuks on aga Leedul Eesti- ja võrreldes selge edumaa, kuna Leedu on praegu juba maailma juhtiv *fintech*-keskus. Kantar Emori Leedu kolleegide sõnul on peamine põhjus riiklike prioriteetide seadmises. Leedu on loonud finantstehnoloogia ettevõtetele maailma ühe avatuima ja paindlikuma seadusandluse ning reklaamib end aknana Euroopa Liidu finants- turule. E- raha ja makseteenuste litsentsi saamiseks kulub idufirmadel Leedus vaid kolm kuud – see on euroala kõige lühem ajakulu. Ka panganduslitsentsi saamine on Leedus liht-

sam kui mujal: kapitalinõue kohaliku väikepanga asutamiseks on Euroopa Liidu keskmisest viis korda madalam. Traditsioonilise täisteenuseid pakkuva panga asutamise kapitalinõue (1 miljon eurot) on samuti euroala madalaim.

Avatud ja paindlik

Leedu oli ka üks esimesi riike, mis lõi *fintech*-ettevõtetele nn regulatsioonide liivakasti, mis võimaldab uuenduslikel tehnoloogiatevõtetele enne toote reaalset turule toomist seda katsetada nii, et ei pea omama kohe kõiki litsentse ja tegevuslube. Liivakasti kujund viitab mängulisusele: katseta ja proovi, ilma et regulatsioonid rangelt piiraksid. Seejuures on võimalik oma *fintech*-ettevõtte registreerida Leetu ja saada osa nn regulatsioonide liivakasti hüvedest ka ainult virtuaalse tuvastuse põhjal, kui ettevõtte asub füüsiliselt mujal.

Kui lisada juurde veel ka üleüldiselt ettevõtlussõbralik keskkond, väiksemad tegevuskulud kui paljudes teistes suurlinnades, IT-haridusega ja inglise keelt oskava tööjõu kättesaadavus, siis ei üllata, et üle saja Briti *fintech*-ettevõtte on teinud Leetu oma tütarfirma või kolinud ka peakontori ümber. Leedu keskpanga juhid ütlevad, et Brexit avab Leedu riigile võimaluse võtta avatult vastu need ettevõtted, kellele Brexit sulgeks euroala ukseid. Lisaks Suurbritanniale tegutseb Leedu järjekindlalt Aasia suunal selle nimel, et näidata ennast Hiina suurtele *fintech*-ettevõtetele aknana Euroopasse.

Mõistagi kaasnevad uute tehnoloogiatega ka kübermaailma riskid. Maailma trendid ja järjest kasvavad investeringud näitavad aga selgelt, et *fintech* ei ole enam homne, vaid tänane päev.

KOMMENTAAR

Jäätmed pole probleem, vaid tooraine

Tänaoleks oleme jõudnud olukorda, kus jäätmete väärtustamine ja kasutamine ressursina muutub üha olulisemaks, loodusvarad on ammendumas ning tarbimisega keskkonnale tekitatud kahju on osaliselt juba pöördumatu.

Lineaarne majandus tuleb asendada ringmajandusega, milles loodavad tooted kasutavad minimaalselt loodusressursse, ringlevad kaua ja neist tekkivaid jäätmeid saab kasutada uue väärtuse loomiseks. Tarbijakäitumises peaks omandamise soov asenduma vahetamise ja rentimisega. Majandusmodeli osapooli on palju, igaühel on oma huvid, riskid ja hirmud. Ka ärikultuur peab muutuma, ettevõtjad peavad nägema ette ja kandma suuremat vastutust keskkonnale tekitatud kahju eest.

Jäätmete korrektne kogumine, ülevõtte ja ringlussevõtu edendamine on suur

KRISTIINA DREIMANN
Eesti Jäätmeäritele
Liidu juht



„Nii enam edasi minna ei saa ja peame leidma jätkusuutlikud lahendused jäätmete efektiivsemaks kasutuselevõtuks.

samm jätkusuutlikuma ühiskonnamudeli poole. Jäätmed ei ole probleem, millest peab võimalikult odavalt lahti saada, vaid väärtuslik tooraine, mille inimene on loodusest võtnud ja mis tuleb keskkonna jalajälje vähendamiseks ringlusse tagasi suunata.

Eestis on jäätmete liigiti kogumine ning ringlussevõtt ajas pigem langustrendis. Nii enam edasi minna ei saa ja peame leidma jätkusuutlikud lahendused jäätmete efektiiv-

semaks kasutuselevõtuks. Tulevanevalt ELi direktiividest tuleb Eestil jõuda järgmistele eesmärkide täitmiseni: 2020. aastaks peame ringlusesse võtma 50% olmejäätmetest; 2025 55% ja 2030 juba 60%. Tänaoleks oleme mõõtmismeetodite tulemusena saavutanud ringlussevõtu määraks 28–32%. See- ga on meil eesmärkideni veel pikk maa minna. Lisaks peame 2023. aasta lõpuks tagama ka biojäätmete liigiti kogumise.

Nende juba kokkulepitud eesmärkide täitmiseks peavad kõik osapooled – tarbijad, tootjad, kaubandusettevõtted, omavalitsused, riik ja jäätme- käitlejad – tegema koostööd ning andma oma panuse. Tulemusliku jäätmete ringlussevõtu saavutamine põhineb kolmel olulisel komponendil:

1. Teadlikkuse kasvatamine. Kõik osapooled peavad aru saama, miks on jäätmete ringlussevõtu edendamine oluline

ning milline täpselt on iga osalise roll, sh kohustused.

2. Mugavus. Parima tulemuse saavutamiseks peab jäätmete nõuetekohane ülevõtte olema jäätmetekitajale ehk tarbijale võimalikult mugav.

3. Motivatsioon. Kuna teadlikkus kasvab ja harjumused muutuvad aeglaselt, siis kiiremate tulemuste saavutamiseks peame süsteemi lisama majanduslikku motivatsiooni selle kaudu, et keskkonnahoidlikum käitumine on soodsam.

Lisaks on väga oluline tagada ka järelevalve. Seadusaktidega sätestatud liigiti kogumise põhimõtted tuleb ka jõustada ning nende täitmist kontrollida.

SAMAL TEEMAL

“Nahaalsete prügiäriameestega riik hakkama ei saa” ja juhtkiri “EKRE ministrite sõda alaku prügiäriaffiast”, ÄP 11.04.19
www.aripaev.ee

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

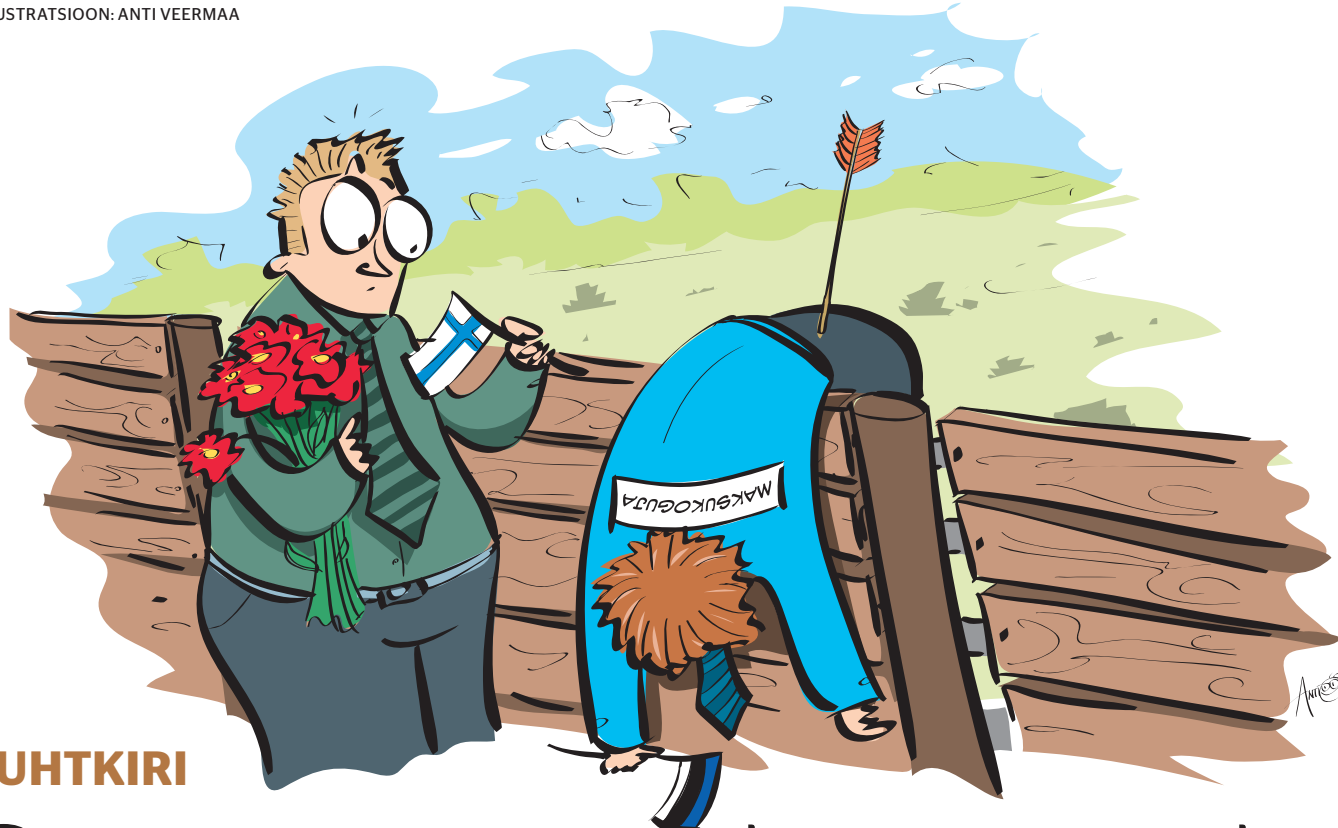
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
pn@eal.ee või tel (372) 646 3363

Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Äripäeva tooted ja teenused:
pood.aripaev.ee
Äripäeva raadio: raadio.aripaev.ee

Trükk AS Kroonpress

Toimetust võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioos- sel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA



JUHTKIRI

Soome uus valitsus peab ühiskonna ühendama

Soomes tuleb uue valitsuse moodustamiseks leida kompromiss suhtumises keskkonna- ja maksuküsimustesse.

Äripäeva hinnangul ei lase poliitilised erimeelsused ja valimistulemused Soomes sündida vasakpoolsel valitsusel. Sotsiaaldemokraatlikul erakonnal tuleb valimiste võitjana teha valitsust, moodustades kompromisse ka neil suurtel teemadel, mida valija pühapäeval peetud Eduskunta valimistel häält kasti lastes määravaks pidas – ennekõike keskkonna- ja maksuküsimustes.

Soome majandusel on viimastel aastatel läinud hästi. SKP elaniku kohta on Eurostati andmetel nelja aasta jooksul kasvanud 37600-lt 42 300 eurole, olles Luksemburgi, Iirimaa, Taani, Rootsi, Hollandi ja Austria järel Euroopa Liidus seitsmes. Ostujõudu arvestades moodustas Soome SKP elaniku kohta mullu ELi keskmisest 109 protsenti. Ometi karistas valija peaminister Juha Sipilä parteid viimase saja aasta halvima tulemusega: vaid 13,8 protsendi valijate toetuse pälvitud Keskerakond kaotas parlamendis kolossaalsed 18 kohta.

Meie põhjanaaber on majanduslikult edukas riik, õnnelike kodanikega heaoluühiskond. Kuid see on ka vananev ühiskond, kus suurem pension ei pruugi elukalliduse tõttu tagada paremat elu, üha teravamad on omastehoolduse probleemid.

Vana kooli põhimõtte poliitikas, et valitsus, mis tõstab ölle hinda, ei püsi, kehtib Soomes pigem valitsuse kohta, mis heaoluühiskonna põhimõtteid muudab. Sote ehk valitsuse sotsiaal- ja tervishoiureformi eesmärk oli erasektorit kaasates saavutada efektiivsem majandamine, kääripides 2029. aastaks avaliku sektori kulutusi 3 miljardi võrra, see aga kukkus Sipilä valitsusel läbi.

Kolm valimiste edukaimat erakonda (sotsid, Põlissoomlased ja Koonderakond) mahtusid ühe protsendinumbri sisse, kahte esimest lahutas vaid 6813 häält. Kui Eestis on riigikogu valimiste järel laiem teema, kuidas ühiskonda ühendada, siis Soomes on üsna samamoodi. Veebruaris näitas Helsingin Sanomate uuring, et valijad pidasid tähtsaimaks kliima-, energeetika- ja keskkonnaküsimusi, samuti majandus- ja maksuküsimusi ning rännet.

Sotside valimislubadus oli makse tõsta ja kapitali kasvu kõrgemalt maksustada, millega teised suuremad erakonnad ei nõustu. Sipilä uude Eduskunta lauale jõudnud säästumeedet – soodsat investeerimiskontot – sotsid ei soosi, räägitakse hoopis investorite ühtlasest maksustamisest. Teine suur ühiskondlik veelahk on suhtumine kliimapoliitikasse, kus ühes

servas on rohelised keskkonnamaksudega ja teises Põlissoomlased, kes lihtsustatult tahaksid jätta asjad nii, nagu on. Kolmandaks immigratsioon – ka siin sai Sipilä valitsus kõvasti kriitikat seoses lõimumisprobleemide ja kuritegevusega.

2019. aasta teisel poolaastal on Soome Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja. Märtsis Eestit külastades ütles Sipilä, et neile olulistest küsimustest – majanduskasv, turvalisus, ohutus, kliima – ollakse üksmeelel. Jüri Ratas jätkab peaministrina, Sipilä mitte, valitsuste koosseis muutub.

Äripäeva meelest oleks oluline, kui Eestis nii-öelda suurtes küsimustes Soomega ühte jalga käiks või vähemasti tihedalt infot vahetaks, et vastastikuseid otsuseid mõista. Suhe naabriga on sedavõrd tihe. Tegemist on meie suurima kaubanduspartneriga nii ekspordis kui ka impordis; Soomes elab ja töötab kümneid tuhandeid eestlasi. Seega on Eestile Soome stabiilsuse tähtsust raske üle hinnata, olgu kõne all majandus või sotsiaalne keskkond.

LOE ÄRIPÄEVAST

Uudis "Soome poliitika võib teha Eestit" tänases lehes lk 10

ETTEVÕTLUSMUINASJUTT

Kanaema ja tibu kohvik

HANNA LISETH JÕGI
Kõmsi Lasteaed-Algkooli IV klassi õpilane

Elas kord üks tibu, kellele maitseid üle kõige maailmas muffinid.

Ühel ilusal päeval tuli kanaema plaaniga avada kohvik. Tibu rõõmustas väga ja lubas oma ema igati abistada. Koos rajati õlgedest kohvik, kus pakuti tammeterukohvi, ohakateed, teri, ussikesi ja putukaid.

"Aga kuhu siis muffinid jäid?" küsis tibu. Ema vastas: "Me ei oska ise muffineid teha, aga võiksime perenaisega kaupa teha. Viime talle mune ja

vastutasuks küpsetab perenaine hulga maitsevaid muffineid." Tibu oli nii rõõmus ema plaani üle, et jooksis kohe oma sõpradele kohvikust rääkima. Kanaema läks aga perenaisega kaupa tegema. Muffinitega kohvikusse tagasi jõudes nägi ta tohutut hulka uudishimulikke kohvikusabas ootamas. Kiiresti kadusid letilt kõik hõrgutised ja kohvik sai väga kuulsaks.

Ühel hommikul ärgates avastas kanaema, et on sisse maganud. Ta ruttas tibu juurde ja ütles: "Ärka, me oleme tööle hiljaks jäänud." Kliendid

olid juba kärsitud. Tibu vaatas kohvikus ringi ja ütles emale: "Meil pole ju täna peale veedagi pakkuda!" Ka kohvikukülastajad olid väga pettunud ja põõrasid uksele ringi.

Kukk kires valjusti, ka tema oli oma kohviku teinud ja kutsus rahvast kokku. Eelmisel päeval oli ta kanaema kohviku tühjaks ostnud ja plaanis täna kogu kraami kallimalt ära müüa. Kaunistas oma letid uhkete sulgedega ja valetas, et kaup on värske ja välismaalt.

Kanaema jalutas kurvalt perenaise juurde ja kurtis oma

muret, et kukk ostis neilt kogu kauba ära ja tahab kerge vaevaga rikkaks saada. Perenaine kostis: "Peame kukke veidi õpetama! Küpsetan teile täna hõrgutavaid pannkooke ja nii meelitame kliendid tagasi. Peagi kuulevad jälle kõik, et teie hõrgutised on paremad."

Kukk sai oma inetust teost aru ja hakkas ettekandjaks ning varustas kohvikut ussikeste ja putukatega. Kui nad veel surnud pole, siis peavad nad oma kohvikut tänaseni.

"JA EESTI" ETTEVÕTLUSMUINASJUTTUDE KONKURSI ERIPREEMIA 3.-6. KLASSE SEAS

PlasmaPro



Uus fiiberlaser 6 kW

www.plasmapro.ee

LASERLÕIKUS
PLASMALÕIKUS
GAASILÕIKUS
PAINUTUS

Staadioni 2, Paikuse | Plaadi 1, Pärnu
info@plasmapro.ee | www.plasmapro.ee

LADUKS



www.laduks.ee

TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED

MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS

5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE

tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

IPO

Kahjumis Uber landib börsilt miljardeid

Transpordivõrgustikuettevõtte Uber plaanib aktsiate esmase avaliku pakkumisega polsterdada oma kahjumis eelarvet mitme miljardi dollariga.

AIVAR ÕEPA
kaasautor

Kui palju ettevõtte börsilt investeringuid täpselt kaasata loodab ja milliseks kujuneb aktsia hind, on veel teadmata. Üks miljard dollarit, mis sisaldub esmase avaliku pakkumise ehk IPO esitluses, on Reutersit konsulteerinud investeerimispankurite sõnul kohatähtsena mõeldud arv. Pigem läheb Uber püüdma kuni 10 miljardi suurust investeringut ja sellise hinnaga, mis tõstaks ettevõtte väärtuse vahemikku 90–100 miljardit dollarit.

Uberi käive ulatus mullu 11,8 miljardi dollarini ja kahjum 1,8 miljardi dollarini. Kahjum oluks palju suurem, kuid Uberil õnnestus teenida märkimisväärselt oma Kagu-Aasia ja Venemaa äri müügist Grabile ja Yandexile.

Prospektis hoiatab Uber, et ärikulu suureneb lähitulevikus märkimisväärselt ja firma ei pruugi kasumlikkust saavutada.

2014. aastal Alibaba palju kära tekitanud IPO järel on Uberi börsidebüüt ilmselt USAs mahult lähiaastate suurim. Ettevõtte hakkab NYSE-l kaupleva sümboli UBER all.

Ettevõtte väärtus kui pärimaigen

Uberi valuatsioon on aastaga kasvanud nagu pärimaigen. Mullu jaanuaris korjas Uber Softbankilt ja teistelt investoritelt 1,25 miljardit dollarit. Selle põhjal oli ettevõtte koguväärtus 48 miljardit dollarit – umbes

90
kuni 100
miljardi dol-
larini võib
investeering
tõsta Uberi
väärtuse.

sama palju kui aastal 2015, mil lasti käibele konverteeritavad võlakirjad ja meelitati investoriks Baidu Hiinast.

Mullu augustis sõlmis Uber aga partnerluslepingu Toyotaga, mis hõlmas autonoomsete sõidukitega sõiduteenuste pakkumist. Selle tehingu käigus investeeris Toyota Uberisse pool miljardit dollarit, tõstes Uberi valuatsiooni 72 miljardini.

Niisiis on Uberi väärtus – kui analüütikute pakutud vahemikku 90–100 miljardit dollarit täpselt pidada – mulluse jaanuariga võrreldes kasvanud umbes kaks korda ning sügisega võrreldes umbes kolmandiku.

Skandaal skandaali otsa

Märtsi lõpus tegi Nasdaqil debüüdi konkurent Lyft, kogudes 72dollarise hinnaga börsilt 2,34 miljardit dollarit. Börsidebüüdi ajal tõstis see aktsia hind Lyfti koguväärtuse 25

miljardi dollari lähedale. Praegu on Lyfti aktsia kukkunud 60 dollari juurde.

Uberi lühikest eluiga on ilmestanud paljud skandaalid. Pärast seda, kui suurinvestorid sundisid kaks aastat tagasi tegevjuhi kohalt lahkuma ühe asutaja Travis Kalanicki, on tema järeltulija tegevjuhi kohal Dara Khosrowshahi teinud tõsist tööd, et Uberit börsi jaoks parketikõlblikuks vormida.

Uber on tuntud agressiivse turuhõivamisega. Enamasti siseneti turule regulatsioonide vilistades, hõivati kiiresti märkimisväärne osa ning siis hakati sotsiaalmeedias nõudma regulatsioonide muutmist. 2014. aastal nimetas Kalanick “põhimõttelist vastasseisu” osaks Uberi strateegiast. Ametisse asudes lubas Khosrowshahi loobuda aga “võit iga hinnaga” poliitikast.

2017. aastal tabas firmat ahistamiskandaal, mis viis ka Kalanicki vallandamiseni. Ka selgus, et taustauuringutest hooli-

mata oli Uberisse tööle asunud seksuaalkuritegude eest karistuse saanud. Kehv taustauuring andis 2016. aasta Kalamazoo mõrvarile Jason Daltonile võimaluse samal ajal sõita takso ja tappa tänaval inimesi.

Uber on üritanud takistada seadusesilmadel oma teenuste tellimist; kasutanud võltstellimusi, et häirida konkurente turule sisenemisel; küsinud ennenägematut tariifi õnnetuste ajal, nagu Sydney pantvangikriis ja Londoni sillarünnakud; sõitnud autonoomse taksoga surnuks tee ääres jalgratast lükanud naise ja muud sellist. “Kevade” köstri Julk-Jüri järgi öeldes: jumala päike läheb enne looja, kui me vallatuste registriga ükskord lõpule saame.

Uber märgibki IPO tutvustuses, et tema turuosa USAs ja Kanadas on mõjutanud hulk negatiivseid sündmusi. Näiteks kaotati ahistamiskandaalide tõttu #DeleteUber-kampanias üle 200 000 kasutaja.

TULEMUSED

PRFoodsi käibest kadus järjekordne miljon

PRFoodsi 2019. aasta märtsi auditeerimata konsolideeritud käive oli 6,51 miljonit eurot, vähenedes mullu sama kuuga võrreldes ligi miljoni euro võrra, teatas ettevõtte börsile.

Grupi ühinemiseelsete ettevõtete käive vähenes aasta võrdluses 0,36 miljonit eurot, Suurbritannia ettevõtete käive vähenes 0,14 miljonit eurot ning Trio Trading Ab Oy käive vähenes 0,50 miljonit eurot.

Müügi käibe vähenemine tuli peamiselt kala ja kalafilee tootegrupist, mille müük vähenes 0,98 miljonit eurot. Suurim langus tootegrupis tuli Gourmet-

House OÜst (ühines Vettel OÜga 2018. aasta juulis) summas 0,57 miljonit eurot seoses 2018. aasta veebruari-märtsi toore kala kampaniaga, mida sel aastal ei toimunud. Trio Tradingus vähenes tootegrupi müük 0,34 miljonit eurot, võrreldes 2018. aasta märtsiga.

“Kuna kampania tooted on tavapäraselt madala marginaalliga, siis eeldame, et müügi mah vähenemine selles tootegrupis ei mõjuta oluliselt grupi kogukasumlikkust,” teatas börsifirma.

PRFoodsi kala ja kalafilee tooterühma osakaal käibes vä-

henes 7,7 protsendipunkti, võrreldes eelmise aasta märtsiga. Kuum- ja külmsuitsutatud toodete osakaal kasvas 2,5 protsendipunkti ning muude kalatoodete osakaal kasvas aasta võrdluses 5,5 protsendipunkti.

Võrreldes 2018. aasta märtsiga kasvas hulgemüügi osakaal käibes 3,7 protsendipunkti ja HoReCa sektori osakaal 2,6 protsendipunkti. Jaemüügi osakaal vähenes samal ajal 5,8 protsendipunkti.

Kolme suurima sihturu (Soome 68,54%, Suurbritannia 14,19% ja Eesti 5,05%) käive oli 2019. aasta märtsis kokku 5,71

miljonit eurot ning see moodustas 87,8% kogukäibest.

Kehvad tulemused sundisid kärbeteks

PRFoodsi 2019. aasta veebruari auditeerimata konsolideeritud käive oli 5,67 miljonit eurot, mida on 1,95 miljonit eurot vähem kui 2018. aasta veebruaris.

Ka siis vähenes börsifirma müügi käibe peamiselt kala ja kalafilee tootegrupis, mille müük kokku kahanes 1,92 miljonit eurot.

Jaanuaris oli börsifirma auditeerimata konsolideeritud käive 5,9 miljonit eurot, 1,7 mil-

jonit eurot vähem kui 2018. aastal jaanuaris.

Veebruarikuu lõpus teatas börsifirma neljanda kvartali tulemused. Selgus, et karm konkurent Soome *private label*’i kalaturul viis aasta kõige magusamal kvartalil PRFoodsi käibest kuuendiku ja kulumieelset kasumist poole, mistõttu plaanib kontsern kokkuhoi-meetmeid.

Äripäeva raadiole antud intervjuus ütles PRFoodsi juht Indrek Kasela, et kärpemeetmed tulevad, kuid juhtkonnas, mitte teha. Investoritele lubas Kasela siis kasumlikkuse suure-

nemist nii kiiresti, kui nad saavad seda teha.

Samuti tõi ta välja, et plaani järgi kasvab PRFoodsi käive oluliselt järgmise 2–3 aasta jooksul. Praegu töötab PRFoodsi välja kalasegmenti, millega Aasia turudele konkureerima minna. “Meil on läbi käinud Hiina audit, seisab Eesti ametivõimude tegemata töö taga,” nentis Kasela veebruari lõpus.

PRFoodsi aktsia on Tallinna börsil viimase aasta jooksul odavnenud rohkem kui 33%, esmaspäeval odavnes see 3,51 protsenti, 0,55 eurole.

ÄRIPÄEV.EE



Kõik algas limusiinidest

2008. aasta vana-aastaõh-tul kulutas Kanada investor Garrett Camp sõpradega San Franciscos 800 dollarit limusiinisõidule. Seda oli väga palju, liiga palju.

Järgmise aasta hakul hakkas Camp mõtlema n-ö igamehe limusiiniteenusest. See pidi olema taskukohane, aga samas hea ning ennekõike kergelt kättesaadav. Üle kõige ehk nagu saksa keele „*über*“, mis kolis inglise keelde ilma täppideta: *uber*.

Camp tutvustas oma mõtteid idufirmade asutajale ja varasele investorile Travis Kalanickule ning too hakkas kampa. „Garrett on see kutt, kes leiutas selle värgi,“ kinnitas Kalanick ka aastaid hiljem.

Algul alustaski Uber kui limusiiniteenuse pakkuja, seejärel pakuti ka eksklusiivset takso teenust. 2010. aastal sai Uber valmis äpi UberX, mille igaüks sai oma telefoni installeri-da ning mille kaudu sai endale sõidukit tellida ja sõidu eest tasuda. Samuti võimaldas see igamehel nüüd taksojuhiks hakata. See oli läbimurre.

Uber uberiseeris taksoturu

Kolme aasta pärast toimis teenus juba 35 linnas ning on nüüd ligi 800 linnas ja linnastus üle terve maailma. USA sõiduteenuste turust on Uberi käes kaks kolmandikku.

Uberi nimest on tehtud võrdlus – näiteks võib uudse hamburgeri leiutajat vabalt kutsuda hamburgeri-Uberiks – ja ka tegusõna. See, mida Uber takso- ja limusiiniteenuste turuga tegi, on uberiseerimine.

Ehkki tehniliselt võttes tekitab Uber taksoturul ja konkureerib taksodega (ainult et taksofirmade dispetšeri „kiisukese“ ja ka taksomeetri asemel on äpp), koristas ettevõtte sõna „takso“ oma nimest üsna varakult, et vältida süüdistusi litsentsidega reguleeritud turu reeglite rikkumises.

Peamiselt on kasutatud väljendit „sõidujagamisteenus“, ehkki enamasti ei kavatse Uberi juhid ise sinna sõita, kuhu nende kliendid. Toidukulleriteenuse ja pakiveoteenuse lisandumisel on aga uus väljend „transportivõrgustikuettevõtte“ ehk TNC (*transportation networking company*).

MIS ON MIS Uber arvudes

2018. aasta tulu 11,3 miljardit dollarit (2017. aastal 8 miljardit)

2018. aasta kahjum 1,8 miljardit dollarit (2017. aastal 4,5 miljardit)

Töötajate arv üle maailma: 16 000

Uberi juhtide arv: 3,9 miljonit

▲ Saksamaal Berliinis toimus aprillis taksojuhtide protest Uberi-laadsete taksode vastu.

Autol seisab kiri „Uber peab lahku-ma“. FOTO: EPA

100

miljonit Uberi kasutajat on kogu maailmas, aasta jooksul sooritati Uberi vahendusel 1,5 miljardit reisi.

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00		500

Inbank AS Niine 11, 10414 Tallinn, www.inbank.ee

BALTI ETTEVÕTETE EMITEERITUD VÕLAKIRJAD

võlakiri	ISIN kood	lunastamine	kupongi-määr	intressi-maksed	nominaal, €	emissiooni-maht, €	kauplemis-koht
Creditstar	EE3300111517	1.06.2019	8,00%	kvartaalne	1 000	1 000 000	-
Creditstar	EE3300111533	1.06.2020	11,00%	kvartaalne	1 000	25 000 000	-
Storent Investments	LV0000802304	30.06.2020	8,00%	kvartaalne	100	10 000 000	Riia börs
Endover Aurora Nova	EE3300111582	14.12.2020	11,00%	kvartaalne	100	10 500 000	-
Endover Fabrik	EE3300111491	17.10.2020	11,00%	kvartaalne	100	7 500 000	-
luteCredit Europe A11	EE3300111442	15.02.2021	12,00%	kvartaalne	100	5 000 000	-
Creditstar	EE3300111525	1.06.2021	12,00%	kvartaalne	1 000	10 000 000	-
PlusPlus Capital	EE3300111509	31.08.2021	10,00%	kvartaalne	100	5 000 000	-
Magnetic MRO	EE3300111608	21.12.2021	8,00%	kvartaalne	100	8 000 000	First North
Mainor Ülemiste	EE3300111343	5.04.2023	5,50%	kord poolaastas	100	10 000 000	First North

Tabel on esitatud turuülevaate andmiseks ja ei ole käsitletav väärtpaperite pakumisenä.

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 230, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

REKLAAM

REKLAAM



klubihiin
30,50
tavahind 38,50

JOHN DOERR

MÕÕDA
SEDA,
MIS
LOEB

Kuidas Google, Bono ja Gatesi fond eesmärkide ja võtmetulemuste abil kogu maailmas rokivad

Äripäeva raamatuklubi

pood.aripeev.ee/raamatud



23.04–14.05.2019

Kestus: 2 päeva



Uku Nurk



899 € (km-ga 1078,80 €)

Kuidas kirjutada reklaamtekste?

Loovkirjutamine - põhiline oskus reklaamitöös



INVESTOR TOOMASE BLOGI

Soovitan Uberit.
Oma vihavaenlastele

Kas linnuema toob metsast suure mahlase ussi või väikese mõru mardika, pole vahet – linnupojad on ikka pesa serval, suud pärani, ahnelt üksteise võidu palakesi haaramas, teineteist vaat et üle serva lükates. Täpselt nagu uue IPO ootel kauplejad turgudel.

Ajal, kui oma veergu kirjutan, ei ole veel teada, millise hinnaga tuleb Uberi IPO. Aga üks-kõik milline aktsia hind ka ei tuleks, on üsnagi selge, et see on hind, millel pole ettevõtte väärtusega mingit pistmist.

Et tükk kurku kinni ei jääks

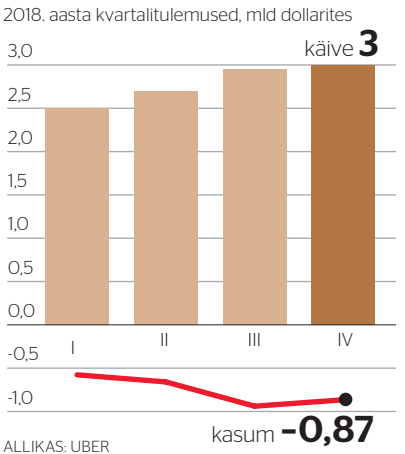
IPOde korraldajatel pankuritel – linnuemadel – on üsna selge pilt ettevõtte väärtusest. Samas on neil ka üsna selge pilt, kui suuri tükke on kauplejad – linnupojad – võimelised alla neelama.

Niisiis võivad nad panna aktsiatele hinnalipiku, lähtudes aktsia tegelikust väärtusest (miinus mingi protsent, et tõusuruumi jätta) või läh-tudes kauplejate neelamisvõimest (tükk peab olema napilt nii suur, et kurku mitte kinni jääda). Ja nagu ajalugu on näidanud, lähtuvad nad pea alati viimasest.

Aktsia hind loksuh isegi oma päris väärtuse juurde paika, mõnel ettevõttel kiiresti, mõnel aeglaselt. Ehk teisisõnu: rakendub nn efektiivse turu hüpotees.

Huvitaval kombel on see päris väärtus aga pea alati allpool IPO hinda. Sestap ei kavatse ma isegi soovita ka kellelgi teisel Uberi IPO-l osaleda ega ka aktsiaid esimese päeva avamishinnaga turult rabada. Muidugi ükski Eesti jaeinvestor sellel IPO-l osaleda ei saagi – siin-

VÕRDLUŠ
Uberi häda: käive platoo peal, miinus kasvab



Ma ei kavatse isegi soovita ka kellelgi teisel Uberi IPO-l osaleda ega ka aktsiaid esimese päeva avamishinnaga turult rabada.

sed pangad seda võimalust ei paku, nii et soovijatel jääb üle aktsia hiljem börsilt haarata. Maailmatuntud väärtushindaja Aswath Damodaran (kelle raamatu Äripäeva kirjastus äsja avaldas ja mida siiralt lugeda soovitan) on Uberit, Lyfti ja teisi sõiduteenuse jagamise turu osalisi jälginud aastaid. Damodaran on koostanud mitu Uberi väärtushinnangut, mis

on riskikapitalistide omadest konservatiivsemad ja minu arvates ka tõele lähemal.

Damodaranil oli õigus

Märtsi lõpus IPO teinud Lyftile koostas Damodaran sama kuu alguses väärtushinnangu, leides ühe aktsia väärtuse olevat 59 dollari juures. Lyft tegi IPO 72 dollariga ja esimesel kauplemispäeval sõstis hind koguni 88 dollarile. Kui palju aktsia nüüd maksab? 61 dollarit, pea sama palju, kui Damodaran selle hindas väärt olevat.

Lyfti üle 70dollarise hinnaga ostnud kauplejad näitavad küll näpuga Uberi poole, et teade konkurendi IPOst viis nende aktsia hinna langusse. Kuid nii kinnitavadki nad tahes või tahtmatult, et Damodaranil oli õigus ja neil polnud. Sest kui aktsia ka päriselt 70 või 80 dollarit väärt oleks, kas siis oleks teade teisest IPOst selle hinna nii palju odavamaks lõõnud?

Hinnangut Uberile pole Damodaran oma blogis veel värskendanud, aga ju ta seda peatselt teeb. Neil, kes Uberi aktsiaid esimesel kauplemispäeval turult rabada soovivad, tasuks igal juhul sel blogil silm peal hoida. Damodarani väärtushinnang on kindlam ankur IPOde tormis kui linnupoegade suu diameetrit silma järgi mõõtvate pankurite oma.



Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus.

PORTFELL
Kuidas läheb Toomase investeringutel?

päevane muutus

+0,98%

väärtus 322 732,92 eurot
65% aktsiad / 21% raha / 12% võlakirjad / 2% ühisrahastus

Lerøy Seafood	3,1
Ryanair	1,7
EWZ	0,8
Baltic Horizon	0,7
Microsoft	0,3
Apple	0,1
Altria	0,1
LHV	0,0
Tallink	0,0
Tallinna Sadam	0
EFTEN Real Estate Fund III	0,0
Facebook	-0,7
Equinor	-0,74
Berkshire Hathaway	-1,1

Viimased tehingud

Ostis 29. märtsil 400 Swedbanki aktsiat hinnaga 12,50 € aktsia kohta. Tehingusumma oli 5013,39 € ja tehingutasu 14,09 €.
Müis 2. aprillil 400 Swedbanki aktsiat hinnaga 13,72 eurot aktsia kohta. Tehingusumma oli 5488,05 € ja tehingutasu 14 €.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee.

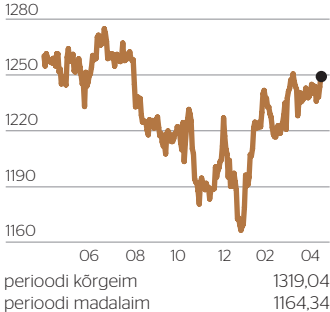
OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumist.

1249,42

+0,03% ▲



AUTOTÖÖSTUS

Volkswagen läheb Tesla vastu lahingusse

Saksamaa autotootja Volkswagen kavatseb ehitada täielikult elektril liikuva maasturi Hiina turu jaoks aastaks 2021, hakates konkureerima Tesla Model Xiga, kirjutas Reuters. Planeeritav maastur on Volkswageni värskeim kõik agressiivses kasvstrateegias, et saada kasu Hiinas elektriautodele mõeldud eelistest. Volkswagen esitles pühapäeval Shanghais oma elektrimaasturit I.D. Roomzz, milles on kolm rida istmeid ning mille sõidulatus peaks küündima 450 kilomeetrit. Autotootja teatel peaks sõiduk suutma neljandal tasemel sõita autonoomselt. Volkswageni tegevjuht Herbert Diess ütles, et I.D. Roomzzist saab autotootja elektriautode liipulaev Hiinas. “Me kavatseme järgmise kümne aasta jooksul toota üle 22 miljoni elektriauto,” selgitas Diess. Ta lisas, et umbes pooled Volkswageni inseneridest töötavad Hiina turule mõeldud toodete kallal.

PANE TÄHELE

Novaturas kaotas küll märtsikuus reisijaid ja käivet, kuid kolme kuu lõikes jäadi korralikult plussi.

Grindeksi suuromanik sai trahvi ja talt nõutakse väikeaktsionäridele ülevõtupakkumise tegemist.

PRFoodsi märtsi käive vähenes eelmise aasta sama kuuga võrreldes ligi miljoni euro võrra.

BÖRSIKAUBAD

Kütused	15.04
USD	
Nafta IPE, bbl	71,29
Nafta NYMEX, bbl	63,62
Mootoribensiin, t	721
Diislikütus, t	635
Kerge kütteõli, t	620,75
Masuu (1% väävel), t	412,75
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,713
Põllumajandus	15.04
nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	90,45
Valge suhkru NYSE LIFFE, USD/t	330,2
Kakao NYBOT, USD/t	2434
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	166
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	361,5

VALUUTA

Austraalia dollar	AUD	1,576
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina juaan	CNY	7,584
Hongkongi dollar	HKD	8,860
India ruupia	INR	78,44
Jaapani jeen	JPY	126,66
Kanada dollar	CAD	1,505
Korea won	KRW	1279,78
Norra kroon	NOK	9,599
Poola zlot	PLN	4,273
Rumeenia leu	RON	4,273

Värvilised metallid	12.04
USD/t	
Alumiinium LME	1854,5
Vask LME	6474
Plii LME	1942,06
Nikkel LME	12950
Tina LME	20655
Tsink LME	2899,36
Väärismetallid	15.04
USD/units, units = 31,105 g	
Kuld COMEX	1285,151
Plaatina NYMEX	881,7
Palladium NYMEX	1366,255
Hõbe COMEX	14,885

Singapuri dollar	SGD	1,529
Suurbritannia nael	GBP	0,863
Šveitsi frank	CHF	1,134
Taani kroon	DKK	7,464
Tai baat	THB	35,917
Tšehhi kroon	CZK	25,641
Türgi liir	TRY	6,567
Ungari forint	HUF	320,04
USA dollar	USD	1,130
Bitcoin/USD	USD	5146,03

ALLIKAS: REUTERS KELLA 17 SEISUGA

BÖRS

Tallinn

15.04

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelml. %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,140	0,00	110	-11,3	-6,7%	0,79	0,9%
Baltic Horizon Fund	1,350	0,74	3290	10,7	-	-	7,0%
Baltika	0,115	6,48	3940	-1,5	-74,7%	65,76	0,0%
EFTEN Real Estate Fund III	18,5	0	10050	9,5			3,7%
Ekspress Grupp	0,840	-0,59	4970	5005,9	0,0%	0,50	8,3%
Harju Elekter	4,730	-1,46	5600	43,6	2,8%	1,27	5,1%
LHV Group	10,900	0,00	14700	10,7	18,5%	1,85	1,5%
Merko Ehitus	10,200	0,00	36110	9,3	14,2%	1,37	9,8%
Nordecon	0,990		2870	8,1	12,3%	0,97	6,1%
PRFoods	0,550	-3,51	1650	-32,4	-2,6%	0,92	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,500	-0,66	580	4,7	21,9%	0,87	0,0%
Silvano FG	2,750	-0,36	10550	9,2	29,6%	7,25	7,6%
Skano Group	0,575	0,00	0	-2,9	-24,1%	0,89	0,0%
Tallink Grupp	1,045	0,00	40450	17,5	4,9%	0,82	2,9%
Tallinna Sadam	2,140	0,000	99390	23,0	7,043	1,531	
Tallinna Vesi	11,100	1,37	57040	9,2	26,2%	1,55	3,2%
Tln Kaubamaja	8,620	0,23	234520	11,5	16,9%	1,553	7,3%
Trigon PD	0,510	0,00	0	-0,2	-650,0%	1,28	0,0%

Riia

aktsia						
	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus	
Grindeks	11	40,13		0,7	1,911	
Latvijas Gaze	10,5	0,96	16,8	1,3	-	
Olainfarm	5,86	-0,68	8,0	0,8	3,559	
SAF Tehnika	3,62	0		1,1	0	

Grindeks ▲
+40,13%

PRFoods ▼
-3,51%

Helsingi

15.04

aktsia	hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	6,18	0.65	12.2	3.1	5.7
Citycon	9,06	-0.06	97.9	0.8	0.9
Elisa	38,04	-0.60	19.4	5.4	4.6
Finnair	8,44	0.06	7.7	1.1	3.3
Fortum	18,83	0.27	19.8	1.4	5.9
HKScan	2,20	1.38		0.4	0.0
Huhtamäki	32,66	-0.88	21.9	2.8	2.5
Kesko	52,62	-0.15	24.3	2.5	4.4
Neste Oil	32,60	-0.06	32.3	5.4	2.3
Nokia	4,98	-4.39		1.9	3.6
Olvi	33,35	0.45	16.8	2.9	2.7
Stockmann	2,35	0.86		0.2	0.0
Stora Enso	11,80	-1.13	9.3	1.4	4.2
UPM-Kymmene	26,52	-1.08	9.6	1.5	4.8
Yli	5,37	0.19	32.1	0.6	5.0

Vilnius

aktsia						
	hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus	
Apranga	1,860	-0,27	13,3	1,8	7,0	
Novaturas	8,500	0	12,3	4,7	6,1	
Klaipedos Nafta	0,444	1,14	10,4	0,9	10,2	
Linas Agro	0,101	0	4,8	0,3	0,0	
Panevezio Statybos Trestas	0,755	0	6,9	0,4	0,0	
Rokiškio Suris	2,700	0	49,1	0,7	3,7	
Siauliai Bankas	0,454	0	5,3	1,0	6,4	
Snaige	0,179	0		1,0	0,0	

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised ja turuülevaade:
www.aripaev.ee/investor

EUR/SEK ▼
10,462

EUR/RUB ▲
72,637

BEYOND BUDGETING

ehk kohanduva eelarvestamise juhtimismudel

Kuidas lahendada traditsioonilise
juhtimise probleeme?



TULEB TAAS

18. september 2019



Koolitaja **Bjarte Bogsnes**,
mudeli välja töötaja ja tipptegija

Koolitus toimub inglise keeles.

Loe lisaks ja registreeri: beyond.aripaev.ee

Finantsuudised



Äripäeva
Akadeemia



12-14. JUULI KALLASTE TURISMITALU
INVESTEERIMISFESTIVAL 2019
INVESTEERIMISLOOD, MIDA MUJAL EI RÄÄGITA

CROWD
estate

Thomas

LHV

REDGATE
CAPITAL



RENAULT
PRO+

Vaheta oma kasutatud kaubik uue Renault' vastu!



Renault KANGOO EXPRESS
Pack Clim L1
1,5 dCi 75 hj
Soodushind

12 490€

Keskmine kütusekulu
4,9 l/100 km
CO₂ emissioon 129 g/km



Renault TRAFIC
Pack Clim 2,7t L1H1
1,6 dCi 95 hj
Soodushind

17 990€

Keskmine kütusekulu
6,5 l/100 km
CO₂ emissioon 170 g/km



Renault MASTER
Pack Clim 3,5t L3H2
2,3 dCi 130hj
Soodushind

22 990€

Keskmine kütusekulu
8,2 l/100km
CO₂ emissioon 212g/km.

Tehasegarantii pikendamise võimalus kuni 5 aastat / 200 000 km. Lai valik autosid kohapeal laos. Pakkumine kehtib kuni kaupa jätkub. Hinnad sisaldavad käibemaksu. Pilt on illustratiivne. Renault' tarbesõidukid - Euroopas enimmüüdud aastast 1998.

Renault soovitatav **elf**

renault.ee

TALLINN: Abc Motors AS - Paldiski mnt 105, tel: 674 7700 | **LAAGRI:** City Motors AS - Pärnu mnt 541, tel: 626 4070 | **TARTU:** City Motors AS - Jõe 9A, tel: 7367893 | **PÄRNU:** Pereauto OÜ - Pärlimõisa tee 24, tel: 447 7300 | **VILJANDI:** Rael Autokeskus OÜ - Tallinna mnt 97, tel: 433 0987 | **HAAPSALU:** Tradilo OÜ - Tallinna mnt 73, tel: 473 1383 | **KURESSAARE:** Warma Auto OÜ - Pikk 59, tel: 453 0122 | **RAKVERE:** Wiru Auto OÜ - Kreutzwaldi 7, tel: 329 5560 | **NARVA:** Albion Motors OÜ - Kerese 40G, tel: 356 9333.